

KRITICEN TRENUTEK V SVETOVNI ZGODOVINI. Sovjetska vlada je nastavila na 23 evropskih držav notu, v kateri je predložila, naj se 29. novembra sestane v Moskvi ali Parizu konferenca, na kateri bi razpravljali o organizaciji varnosti v Evropi. Tej konferenci naj bi prisostvovali tudi Združene ameriške države. V notu je tudi rečeno, da bi se z ratifikacijo (potrditvijo v parlamentu) londonskih in pariskih dogovorov o oborožitvi Zahodne Nemčije ustanovili dokončno vojaski blok zahodnih držav. V odgovor na to bi bila Sovjetska zveza prisiljena organizirati lasten vojaški blok. V Londonu in Washingtonu so zavrnili poziv sovjetske vlade, češ da je treba pred ratifikacijo dogovorov o oborožitvi Zahodne Nemčije; šele nato bi bili na Zahodu pripravljeni pogajati se s Sovjetsko zvezo.

ZBLIZANJE MED MOSKVO IN BEOGRADOM. Ob proslavi obletnice oktobrske revolucije v Moskvi je podpredsednik sovjetske vlade Maksim Saburov v prisotnosti najvišjih sovjetskih državnih uradnikov izjavil, da je jugoslovanska vlada pripravljena izboljšati svoje odnose z ZSSR in da tudi sovjetska vlada sodi, da je v interesu ljudstva oboje dežel in v interesu mira sploh koristno, da stori vse, kar moč je za ugotovitve normalnih odnosov z Jugoslavijo. Dodal je, da so razvratnost in nesoglasja zadnjih let med obema državama škodovala jugoslovanski in ZSSR in stvari miru.

PREDSEDNIK FLRJI TITO bo sredi decembra obiskal Indijo in Burmo. Njegov obisk bo trajal 14 dni.

SVETOZAR VUKMANOVIČ, podpredsednik jugoslovanske vlade, ki se je napotil v Ameriko zaradi poglabitve gospodarskih odnosov med ZDA in Jugoslavijo, je imel o tej zadnji več razgovorov z znanim ministrom Dullesom in se je končno sestel tudi s samim predsednikom Eisenhowerjem.

PREDSEDNIK FRANCOSKE VLADE MENDES-FRANCE je odletel v Kanado, in sicer v največje francosko mesto v tej državi — Quebec. Iz Kanade bo odpotoval v Washington na važne razgovore z ameriškim državniki.

KAM NAJ ZAPELJE SCELBA? Predsednik sedanje italijanske vlade se je sproti izognil novi krizi, ki jo je hotel izvesti podpredsednik vlade Saragat, vodja italijanske socialne demokratske stranke. Saragat je zahteval, da se sedanja vlada preiskava, ker je ne dovolj podpira glavno vodstvo demokratske stranke, se pravi, glavni tajnik Fanfani. Ta namreč ne prežviče neposredne odgovornosti za delo sedanje vlade, ki ji predseduje Sclba, in v kateri so poleg socialnih demokratov še liberalci, medtem ko imajo republikanci podrejena mesta, čeprav to vlado podpirajo. Fanfani računa, da bo sam prejel ali sile prevel državno krmilo. Sedanje ministre je označil za svoje prijatelje, se pravi ne prave pristase. Saragat je zahteval, naj tudi Fanfani prevzame odgovornost za delo Sclbove vlade, in to v duhu sklepa zadnjega kongresa demokratske stranke v Neaplu. Po Saragatovi želji bi Sclba moral zapeljati državni voz vsaj nekoliko bolj na levo, v smeri k socialnim zahtevam časa. Medtem ko vozi zdalej bolj po sredi in se ne zame zahtevni demokratski stranki, ki jih vodi Togni in Pella. Levo in desno krilo demokratske stranke sta precej sprti. Milanski list "Unita" je poročal, da je pred hotelom "De la Ville" v Trstu, kjer so bili nastanjeni zborovanjem skupnih demokratskih predstavnikov, "Hočemo Pello za predsednika vlade, medtem ko jo je druga predlagala Sclbo". Živel Sclba! Saragat je tudi zahteval, naj Sclba sprejme v vlado tudi enega republikanec. Sploh naj vlada v bodoče bolj upošteva mnenje manjših strank (liberalcev, socialnih demokratov in republikancev), ki jo podpirajo. Po dolgem natezanju na levo in desno so se stranke pomirile; v Sclbovi vladi je ostalo vse neizpremenjeno.

PREDSEDNIK ITALIJANSKE VLADE SCLBA in zunanji minister Martino bosta februarja prihodnjega leta obiskala London.

ALI BO AMERIKA MENJALA SVOJO ZUNANJO POLITIKO? Po najnovejših parlamentarnih volitvah v Združenih ameriških državah je o poziciji, to je demokratska stranka, dobila večino v predstavniki domu (parlamentu) in senatu. Republikanska stranka, kateri pripada tudi sedanji predsednik Eisenhower, je tako izgubila večino. Predsedniške volitve se izvedejo v Združenih ameriških državah posebej; ker je bil Eisenhower izvoljen pred dvema letoma, lahko ostane pri državnem krmilu dve leti. Vlada bi moral s predstavniki doma in v senatu, v katerem ima njemu nasprotna stranka večino. V tej zvezi se postavlja vprašanje, ali ne bodo Združene ameriške države morda menjale svoje zunanje politike. Nekateri Tržačani so tudi menja, da bi se bilo tržaško vprašanje drugače rešilo, ko ne bi doslej v Ameriki vladali prav republikanci. Na podobna vprašanja ni lahko odgovoriti. Gotovo je le, da ima predsednik v Združenih ameriških državah po ustavi izredno moč, neprimerno večjo kakor n. pr. kateri koli predsednik v Evropi. Z druge strani je tudi znano, da je v zunanji politiki že doslej Eisenhower upošteval tudi želje demokratov. Odlučno izpremembe v zunanji ameriški politiki ne moremo po vsem tem pričakovati.

KAKO JE RAZDELJENA MOČ V AMERIŠKEM PARLAMENTU. Ameriški parlament je sestavljen iz predstavnikiškega doma, ki šteje 435 poslancev, in senata s 96 senatorji. Do zadnjih volitev so imeli demokratje v predstavnikiškem domu 212 poslancev, po volitvah pa jih imajo 232; republikanci doslej 218, odslej 203 poslancev. Pri teh volitvah so volili vse poslance. V senatu so imeli demokratje 46 senatorjev, zdaj 48; republikanci doslej 49, odslej 47. Pri teh volitvah so volili samo 37 novih senatorjev. Politčno važna so tudi mesta guvernerjev, ki vladajo posameznim državam, katere sestavljajo zvezno državo Združenih ameriških držav. Demokratji imajo zdaj 27 guvernerjev (poprej 19), republikanci pa do zdaj 29, odslej pa 21.

Gospodarsko pismo iz Amerike

SODELOVANJE ANGLEŠKEGA IN AMERIŠKEGA KAPITALA — NOVO ODOBJE AMERIŠKE FINANČNE POLITIKE NASPROTI ANGLIJI

V Calhounu, v zvezni državi Tennessee, ob obrežju istoimenske reke, so na prostoru 720 ha nedavno odprli novo veliko papirnico, katere gradnja je stala 60 milijonov dolarjev. Letna proizvodnja papirnice, ki je opremljena z najmodernejšimi stroji, bo znašala nad 150 tisoč ton časopisnega papirja letno.

Pri vsem tem pa je morda najvažnejše dejstvo, da je papirnica skupni produkt sodelovanja med britanskim in ameriškim kapitalom. Postavilo jo je družba »Bowaters Southern Paper Corporation«, ki je ameriška podružnica londonske »Bowaters Paper Corporation«. Celotni britanski delež v kapitalu pri novi družbi, v znesku 15 milijonov dolarjev, je podpisala omenjena britanska družba.

Ceprav nova tovarna v splošni sliki visoko razvitega ameriškega gospodarstva ne izgleda zelo velika, vendar bo kljub temu njen gospodski prispevek le zelo pomemben. Nova družba že zaposluje 700 ljudi, za plače in mezde pa izdaja letno približno 3,5 milijona dolarjev.

Nova papirnica predstavlja tudi novo in vedno večje tržišče za lesno proizvodnjo držav ameriškega juga. Po produkcijskem načrtu bo papirnica odkupila od kmetov in lesnih trgovcev v osmih južnih zveznih državah za kakih 33 in pol milijona dolarjev lesovine letno.

Ta vrsta investicij iz prekomorskih držav pa za Američane ne pomeni nič izrednega. Tuje premoženje in investicije v Združenih državah so doslej narasle na 24 milijard dolarjev. V teku let so tuje investicije v železnikah, rudnikih in tovarnah pripomogle k vzpodbujanju ameriške gospodarske rasti.

Zato pa se tudi ni treba čuditi, če vidimo ameriški vladni funkcionarji in trgovski krogi v odloku ameriškega zasebnega kapitala v tujno važno sredstvo za vzpodbujanje gospodarskega napredka v drugih državah.

Deset milijonov dolarjev, ki so jih v zadnjih letih potrošili ameriški zasebni založniki v drugih državah —

poleg 35 milijonov dolarjev gospodarske in tehnične pomoči ameriške vlade tujini — je pripomoglo k obnovi uničenih narodnih gospodarstev ter k vzpodbujanju industrijskega in poljedelskega razvoja v teh državah.

Sedaj pa kaže, da se je končalo izjemno obdobje, za katerega je bilo značilno ogromno zanimanje sveta za ameriško vladno pomoč. Mnoge svobodne države so sedaj pričele kazati opogumljajoče zanimanje za naložbe na ameriškem zasebnem kapitalnem trgu kot sredstvu razvoja in finansiranja. Dejstvo, da so ameriške zasebne investicije v drugih državah v prvi polovici letošnjega leta dosegle 644 milijonov dolarjev — kar je največja vsota v katerem koli razdobju po zadnji svetovni vojni — je dokaz, da bodo ameriški založniki izkoristili priložnost za svobodno in prijateljsko sodelovanje z drugimi državami.

V zadnjih tednih smo videli več primerov zanimanja za ameriški kapital iz tujine v raznih razvojnih stopnjah. Tako na primer sta Brazilija in Belgija napravili nove korake za pritegnitev novih gospodarskih podvigov, ki uživajo ameriško podporo, argentinska vlada pa je dovolila ustanovitev skupnega argentinsko-ameriškega podjetja, pri katerem je od ameriške strani udeležena avtomobilska tova na Ka ser, za proizvodnjo osebnih in tovornih avtomobilov; nizozemska vlada pa je dala neki ameriški družbi dovoljenje za gradnjo velike farmacevtske tovarne na Holandskem.

G. S. F.

AMERIŠKA FINANČNA POMOC EGIPTU

V Kairu je bil med Egiptom in Združenimi ameriškim državam sklenjen gospodarski dogovor, po katerem bodo ZDA podilele Egiptu finančno pomoč v znesku 40 milijonov dolarjev. To je največja pomoč, ki jo je Washington razdelil arabskim državam. Egipčani bodo denar porabili za gospodarsko izgradnjo. Največ denarja pojde za obnovo prometa. Na Nilu bodo zgradili veliko pregrado, zboljšali pa bodo tudi železniško omrežje. Odboritev te pomoči pomeni za sedanjo vladavino tudi politični uspeh.

„Teden usnja in obutve“

V tednu od 7. do 14. novembra je bila v Zagrebu razstava usnja, obutve in usnjene galanterije, o kateri smo v kratkem poročali že v zadnji številki. Nas zagrebški dopisnik nam je poslal še naslednje podrobnosti o tej razstavi, ki je tretja po vrsti ter je zbudila tudi letos veliko zanimanje v Jugoslaviji in tujini.

Na tej posebni razstavi so razstavljali prvo vrsto usnjane, ki se bavijo s proizvodnjo usnja, obutve in usnjene galanterije, a poleg njih tudi podjetja, ki proizvajajo kemikalije, kovinske in lesene potrebščine ter vsa pomožna sredstva za usnjarstvo in čevljarstvo. Mednarodni pomen so dali tudi letošnji razstavi razstavljavci iz Avstrije, Francije, Nemčije, Švedske in Švice. Značilno je, da si je razstavnar nova razstava pred pridobila zanimanje strokovnjakov iz tujine kakor v sami Jugoslaviji.

Jugoslovanski razstavljavci so razstavljali prvotno usnjane po vrsti končne proizvode, okusno izdelane čevlje in usnjene galanterijske izdelke. Velika je bila tudi izbira pomožnih sredstev za usnjarsko obutveno industrijo, predvsem kemikalij, nato tekstilnih, kovinskih in lesenih pripomočkov pa tudi jugoslovanskih strojev za to vrsto industrije.

Razstavljavci iz Nemčije, Avstrije, Švedske in Švice so razstavljali predvsem kemikalije, medtem ko so Francozi in Nemci nastopili tudi s stroji. Med tovararni smo opazili: Turner A. G., Mercier Freres, Waltnier und Co., Moenuss, tovarno usnjarskih barv Geb. Jirschech, nadalje Kepec, Hermandt in druga podjetja. Predstavljena je bila tudi gumijasta obutve, gume za vozila in tehnični gumijasti artikli, velika izbira izdelkov iz polivinila ter obлека za športnike, letalce in podobne stroke iz krzna in usnja.

Med »Tedom usnja in obutve« je v Zagrebu sedela združena usnjarske in obutvene industrije. Poleg tega je bila vrsta raznih strokovnih predavanj v prostirah trgovske zbornice.

V »Matici hrvatskih obrtnika« je bila vsak večer *modna revija*, na kateri so prikazovali zadnje vzorce obutve in usnjene galanterije pa tudi tekstilne izdelke za bodočo sezono. Ob zaključku so bila razdeljena razna odlikovanja.

Splošno lahko trdimo, da je »Teden usnja in obutve« zainteresiral ne samo jugoslovansko javnost, temveč tudi poslovne kroge po vsej Evropi. Pokazal so je kot koristen posrednik med proizvajalci surovin, končnih proizvodov, strojev za usnjarstvo in obutveno industrijo. M. V.

ITALIJA BO UVOZILA ŽIVINO IZ JUGOSLAVIJE. Italijanski ministrstvo za zunanjo trgovino je sporazumeno s kmetijskim ministrstvom sklenilo uvoziti iz Jugoslavije 1400 glav klavne živine proti plačilu v sedaj veljavnem italijansko-jugoslovanskem kliringu.

ETIOPSKI (ABESINSKI) CESAR HAILE SELASIE je iz Pariza odpotoval v Bonn, predsedniko Zahodne Nemčije. Tam je odlikoval 48 nemških ministrov, uradnikov in politikov. Njemu na čast so uprizorili Mozartovo opero »Figaroja svatba«, kateri je prisostvoval v fraku. Predsednik Nemške republike ga je počastil z večerjo, katere se je udeležilo 600 gostov.

ALI OSTATE GA, LUCE? Na drugem mestu poročamo, da se republikanci, pristajalci sedanje predsednika ZDA Eisenhowerja, izgubili bitko na zadnjih volitvah. V zvezi s tem poročamo s nekaterimi opozicijskimi listi v Italiji postavili vprašanje, ali bo sedanja ameriška poslanica v Rimu ga, Clara Boothe Luce še ostala na svojem mestu. Njen soprog je osebnih prijavil predsednika Eisenhowerja pri predstavnikiških volitvah. Ga, Luce se je odlikovala zlasti pri reševanju tržaškega vprašanja. V napetih trenutkih je klicala telefonično iz Rima samega predsednika Eisenhowerja, ne menec se za zunanje ministra Dullesa.

Pred ustanovitvijo Slov. gospodarsko - kulturne zveze

Predsednik pripravljalnega odbora slovenske gospodarsko-kulturne zveze v Trstu dr. Fr. Mikuletič je v svoji izjavi uredniku »Primorskega dnevnika« napovedal, da bo ustanovni občni zbor zveze 28. novembra. Doslej se je prišlo 28 raznih kulturnih, gospodarskih in kmečkih društev in ustanov, v katerih je vključenih okoli 3000 Slovencev. Dr. Mikuletič je poudaril, da po pravilih zveze ohranijo včlanjenca društva svojo popolno neodvisnost in avtonomijo. Zveza bo nastopila le, kadar pojde za splošne koristi, ki ne zadevajo samo posameznih organizacij, temveč vse tržaške Slovence.

POSEBNI STATUT ZA KOROSKE SLOVENCE. Po izjavi, ki jo je dal dunajskemu listu »Die Presse« dr. Ales Bebler, jugoslovanski državni podtajnik za zunanje zadeve, želi Jugoslavija, da Avstrija pri pogajanjih za mirovno pogodbo sprejme za koroske Slovence približno takšen »posebni statut«, kakor ga je sprejela Italija za Slovence na Tržaškem; koroski Slovenci, ki se v povojnem času v gospodarskem pogledu sicer precej gibljejo, so na kulturnem področju, zlasti glede sol, zelo zapostavljeni.

Socialni UTRINKI

KOLIKO STANE NEVESTA V ETIOPIJI. Etiopci imajo poroko za lahko zadevo. Ločijo se kar radi, se pravi da radi pogosto menjajo svoje žene, čeprav to zakon vedno ne dovoljuje. Pogosto se pogodijo za nevesto kar s starši, in sicer za določen rok, ki traja eno do treh let. Cena za nevesto je različna. Ravna se po poreku dekleta. Navadno dekle lahko kupi ženin že za eno koko, če pa gre za lepo dekle iz plemenite družine, tedaj stane to tudi do 100 kame. Ako ostane zakon brez otroka, potem morajo starši vrniti darove in kupnino.

V ETIOPIJI SO SE SUZNIJI. Čeprav si Haile Selassie zelo prizadeva, da bi odpravil sužnje v svoji državi, še ni v tem popolnoma uspel. V Etiopiji je še okoli 4 milijone bogatih Abesincev, ki imajo še okoli 2 milijona »bankalov«, se pravi črnih sužnjov; ti niso uradno označeni kot sužnji, temveč kot slugi. Iz južnozahodne Etiopije in Ugande še vedno preražajo črne v arabske države, kamor jih v finejši obliki prodajajo kot sužnje. To je ugotovila preiskava Organizacije združenih narodov. Računajo, da odide vsak mesec po tej poti na stotine črncev. Obласти nimajo dovolj avtoritete, da bi to preprečevanje preprečile; pogosto jim je tudi težko priti na sled.

NA ŠVEDSKEM NAJVIŠJE PŁACE. Združene švicarskih graditeljev strojev in metalurških industrij je v nekem svojem poročilu ugotovilo, da so švedski delavci najbolje plačani na uro v Evropi. Nato pridejo švicarski delavci. Specializirani delavci prejema na Švedskem 23% višje plače kakor v Švici; v Franciji je plača teh delavcev 8% nižja kakor v Švici, v Belgiji 18%, v Nemčiji 33% in na Holandskem 39%. Ako vzamemo plače za polkvalificirane delavce v Švici za podlago, potem velja za to vrsto delavcev naslednja primerjava: Na Švedskem prejema jo delavci 27% več kakor v Švici, v Franciji 6% manj, v Belgiji 20%, v Nemčiji 29% in na Holandskem 36% manj.

Povprečno prejme švicarski delavec 279 stotnik (rapnov), to je 2,79 švicarske franka (1 švic. frank je vreden 413 lir). V Združenih ameriških državah znaša povprečna plača delavca 1,81 dolarja, se pravi 7,66 švicarske franka in okoli 1134 lir na uro.

ATOMSKI DEŽ NA JAPONSKEM. Prve dni novembra je prof. Sukuki, ki poučuje na univerzi Hiroaki, opozoril Japonce, da je zopet padel radioaktivni dež. Ta se pojavlja, kadar neke eksplozivne atomske bombe. Ameriška atomska komisija je ugotovila, da so v Sovjetski zvezi srednj septembra spustili vrsto atomskih bomb.

Prof. Sukuki je že 24. septembra ugotovil 413 lir. V Združenih ameriških državah znaša povprečna plača delavca 1,81 dolarja, se pravi 7,66 švicarske franka in okoli 1134 lir na uro.

TRGOVINA MED RUSIJO IN KITAJSKO. Lansko leto je trgovina med Rusijo in Kitajsko narasla za 33%.

ZAHODNA NEMCIJA NABAVLJA VEČ KAVE. Iz Hamburga poročajo, da prihaja v Zahodno Nemčijo vsak mesec čedalje več kave. Mesečni uvoz je dosegel v prvem polletju tega leta 8231 ton, v prvem polletju lanskega leta pa 6556 ton. Uvoz kave iz same Brazilije

MEDNARODNA TRGOVINA

Tržaški lesni trg

V zadnjem času se je dovoz lesa iz zalejda v Trst občutno zmanjšal. To spravljajo v zvezo s podražitvijo blaga. Zaradi tega ne upajo v Trstu, da se bo dal trg v kratkem času popolnoma normalizirati. Tržaške poslovne kroge je poleg tega razburila vest iz avstrijskega vira, da namerava avstrijska vlada ukiniti izdajanje izvoznih dovoljenj za izvoz žaganega lesa proti Trstu, Daljnemu vzhodu in Egiptu proti plačilu v funtih sterlingih. Tržaški poslovni krogi upajo, da avstrijska vlada ne bo izvedla tega sklepa. Cene v Trstu kažejo težnjo navzgor. Te dni je bilo zaključenih več kupcij z lesom levantske vrste po ceni 43,50 dolarja fob Trst; v avstrijsko-grškem kliringu so bile sklenjene kupcije za običajen levantski les tudi po c-nah 44 in 44,50 dolarja za kub. m. Avstrijski les franco vagon Trbiž tombante stane 24.000-25.000 lir neccarinjen.

IZVOZ JUGOSLOVANSKEGA MEHKEGA LESA ZACASNO USTAVLJEN

Uprava za zunanjo trgovino v Beogradu je do nadaljnjega ukrepa ustavila vsak izvoz mehkega rezanega lesa ne glede na to ali so bile kupcije že zaključene, Carinarice so prejele nalog, da temu primerno ravna. Uprava za zunanjo trgovino se je odločila za ta penavaden korak, ker je bil kontingent za izvoz mehkega lesa za leto 1954 izrpan. Jugoslovanski tisk ostro kritizira ta ukrep, ki utegne škodovati jugoslovanskim poslovnim zvezam s tujino. Zato je dano upanje, da se ukrep ne bo izvedel do skrajnosti.

ROVIGO. Jelove deske konične dolžina 4 m 20-80 cm 46-48.000 lir kubni meter, I. sort. 42-44.000, II. sort. 35 do 38.000, III. sort. navadne 31-33.000, III. 28-30.000; tombante 33-34.000; tramovi po tržaskem običaju 4-7 m 17-21.000; sebrst sort. tombante 4 m 32-34.000; masovne deske 4 m I. sort. 50-53.000 lir kub. m, II. 42-44.000, III. 32-36.000; deske iz bele bukovine 32-36.000; topolove vezane plošče 4 m 94-96.000, 3 m 99-100.000; 5 m 94-96.000; kostanjeve vezane plošče 4 m 80-90.000 lir kvadratni meter.

SVETOVNI GOZDARSKI KONGRES Od 11. do 22. decembra bo v Dehra Dunu v Indiji četrti svetovni gozdarski kongres, katerega se bo udeležilo nad 300 gozdarskih strokovnjakov iz vseh delov sveta. Dehra Dun leži ob vznožju Himalajskih gor in pravi najpomembnejši gozdov na svetu. V Dehra Dunu je tudi indijski zavod za raziskovanje gozdov. Kongres, ki ga organizira indijska vlada skupno s Pojedelsko in prehranjevalno organizacijo ZN (FAO), bo letos prvič izven Evrope in se bo v glavnem ukvarjal s tropskim gozdarstvom.

RUSIJA UVAZA MESO

V zadnjem času se sovjetska oblast praznizadeva, da bi zboljšala prehranbene razmere v Sovjetski zvezi. V ta namen uvaža Rusija čedalje več mesa. Lansko leto je Sovjetska zveza uvozila iz nekomunističnih držav 19 milijonov 200.000 funtov (1 funt je 0,45 kg) mesa, in sicer iz Argentine, Urugvaja in Avstralije. Letos je bil zaključen že uvoz mesa v višini 240 milijonov funtov. Rusi uvažajo meso tudi iz Danske. Uvoz iz Urugvaja je letos štirikrat večji. Zaključeno so bile naslednje kupcije: 48,5 milijona funtov jageljnine iz Argentine, 11 milijonov funtov jageljnine iz Urugvaja, 66 milijonov govejevega mesa tudi iz Urugvaja, 2,3 mil. jageljnine iz Avstralije, 33 mil. govedine iz Francije, 12,6 mil. jageljnine iz Nove Zelandije, 47 mil. govedine iz Danske, nadalje manjše količine iz Kenije, Kanade, Irske in Holandije.

ZSSR ŽELI POGAJANJA Z JAPONSKO

Sovjetska vlada je predlagala japonski vladi, naj bi se v začetku prihodnjega leta sklicala gospodarska konferenca obeh vlad v Tokiu ali v Moskv. Vabilo je prinesel član Združenja ribičev Kazumi Fukunaga, ki se je pogajal s sovjetsko vlado v Moskvi glede ribolova s pristankom japonske vlade. Ob povratku v Tokio je izjavil, da so v Moskvi napravili nanj vtis, da želijo, da bi se gospodarski stiki med obema državama normalizirali.

TRGOVINA MED RUSIJO IN KITAJSKO. Lansko leto je trgovina med Rusijo in Kitajsko narasla za 33%.

ZAHODNA NEMCIJA NABAVLJA VEČ KAVE. Iz Hamburga poročajo, da prihaja v Zahodno Nemčijo vsak mesec čedalje več kave. Mesečni uvoz je dosegel v prvem polletju tega leta 8231 ton, v prvem polletju lanskega leta pa 6556 ton. Uvoz kave iz same Brazilije

je v prvem polletju 1954 dosegel 3712 ton (lansko leto 2904), uvoz iz Kolumbije je 1618 (1234). Lansko leto je Nemčija uvozila 78.563 ton kave.

VISJA CARINA NA UVOZ LESNIKOV V ZDA

Predsednik Eisenhower je povišal carino na uvoz mandeljnov, ako preseže 5 milijonov funtov, in na lesnike, ako preseže 6 milijonov funtov, za 10%. Doslej so pobirali carino 5% za prvih 7 milijonov funtov uvoza mandeljnov in 10% za uvoz nad 7 milijonov funtov. Na uvoz lesnikov pa sploh ni bilo carine.

KONFERENCA O RIZU V WASHINGTONU. V Washingtonu so se 10. novembra sestali predstavniki ameriške industrije, riza s predstavniki kmetijskih organizacij, da bi določili osnovno ceno riza in izdelali načrt za prodajo. Na sestanku so predložili ministrstvu za kmetijstvo naj uveče sistem dvojnih cen za riž, eno ceno za notranji ameriški trg, drugo pa za izvoz v tujino. Ta bo veljala do 1. marca 1955.

IZ BURME poročajo, da se je država obvezala dobaviti Kitajski 150.000 ton riza. Riž bo pričela dobavljati po 1. januarju. V dogovoru se ni bilo določeno, kaj bo nabavila Burma na Kitajskem v zameno za izvoz riza. Zanimajo se predvsem za kitajski bombaž, svilo in sadje.

MED JAPONSKO IN TAJLANDIJO (Siam) je bil sklenjen dogovor, po katerem bo Japonska kupila v Tajlandiji 400.000 ton riza v tekočem poslovnem letu.

UVOZ PRASIČEV ZA ITALIJANSKO MESNO INDUSTRIJO. Italijanska vlada je podaljšala veljavnost ukrepa glede začasnega uvoza prasičev za mesno industrijo za nadaljnje 3 mesece. Industrijci so zahtevali podaljšanje za 6 mesecev. Po tem ukrepu uvoza začasnega uvoza prasičev in polizdelkov posebne carinske olajšave, da bi italijanska industrija lahko konkurirala tuji industriji na mednarodnem trgu.

OMEJITEV UVOZA CVETLIC IZ ITALIJE V AVSTRIJO. Italijanski izvozniki cvetlic iz Ligurije se razburjajo, ker je avstrijska vlada omejila uvoz cvetlic na 40.000 kg po količini in 40 tisoč dolarjev po vrednosti. Avstrijska vlada je črtala cvetlice s spiska blaga, katerega uvoz je bil sproščen. Italijani so pričakovali povišanje kontingenta. Združene avstrijskih uvoznikov

cvetlic bo predložilo vladi, naj poviša kontingent na 160.000 dolarjev.

FRANCOSKA TRGOVINSKA BILANCA AKTIVNA NASPROTI V. BRITANJIJI

Združene francoskih industrijcev, ki delajo za izvoz, je v Angliji organiziralo »francosko surinajstvenstvo«, ki naj bi bila v reklamo za francoske izdelke. Ob tej priložnosti so Francozi objavili podatke o trgovinski izmenjavi z V. Britanijo. V osmih mesecih tekočega leta je Francija (vštevši dežele Francoske zveze) izvozila v V. Britanijo za 88.400.000 funtov sterlingov blaga (v istem razdobju lanskega leta 80.400.000). Francoski izvoz je bil za 15 milijonov funtov sterlingov večji kakor uvoz iz V. Britanije.

Kulturne drobtine

IZMENJAVA PROFESORJEV MED FRANCOZI IN NEMCI. V smislu francosko-nemškega kulturnega dogovora, ki smo ga omenili v zadnji številki, je že odpotovala skupina francoskih profesorjev v Nemčijo, kjer bodo poučevali na nemških srednjih šolah. Nekaj francoskih profesorjev se poučuje francosčin v nemških šolah. Izmenjava profesorjev in dijakov se je pričela že leta 1949 na pobudo francoske ustanove »Office National des Universités et Ecoles françaises« (Paris, Boulevard Raspail 96). Ta ustanova je spravila v stik 178 parov francoskih in nemških šol, ki so v stalnem stiku glede izmenjave študentov med potnicami.

DUHOVNIKI-DELA VOI V FRANCOJI. Katoliški cerkev je dne 1. marca 1954 pozvala francoske duhovnike, da naj skrajšo delo v tovarnah in delavskih sindikatih na največ 3 ure dnevno ter naj ostali čas posvetijo svojemu duhovniškemu poklicu. Takšnih duhovnikov-dejavcev je bilo okoli 90. Pariški kardinal Feltin je te dni objavil, da je 50 duhovnikov-dejavcev sledilo pozivu svojih starešin, medtem ko 40 ostalih nadaljuje svoje delo po podjetjih, in ladjedelnicah in rudnikih. Ti so zdaj objavili pismo, ki so ga naslovili svojim cerkvenim predstojnikom in v katerem so razložili, da je zaradi današnjih socialnih razmer potrebno, da še nadalje delajo v obratih in med sindikati kakor doslej. Ni verjetno, da se bo spor zopet zaostрил.

Koliko ljudi lahko prehrani naša zemlja? Vsak dan 70.000 ljudi več

Zopet si mnogi sociologi in zgodovinarji zaskrbeno zastavljajo vprašanje, kako dolgo bo zemlja lahko še redila nenaheno narastajočo prebivalstvo. Okoli 6.000 let pred Kris-ovim rojstvom je bilo po računu zgodovinarjev na zemlji okoli 10 milijonov ljudi. Dva tisoč let pozneje, to je okoli 3500 let pred Kristusom je živelo na svetu okoli 20 do 40 milijonov ljudi. Okoli 500 let pred Kristusom je znašalo prebivalstvo vsega sveta približno 100 milijonov. Po smislu prebivalstva in preselejanju narodov je prebivalstvo rimskega cesarstva padlo od 20 na 5 milijonov ljudi. Ključ razsajanja raznih nalezljivih bolezni, predvsem kuge, računajo, da je prebivalstvo v 17. stoletju stelo pol milijarde duš, nato se je do 19. stoletja dvignilo čez eno milijardo. Komaj po 150 letih, to je do današnjih dni, je prebivalstvo vsega sveta poskočilo na skoraj 2 milijardi in pol.

Te podatke navaja angleški sociolog J. Huxley. Sele v preteklem stoletju so se učenjaki začeli resno baviti z vprašanjem, ali bo na zemlji dovolj hrane za človeštvo, ako se bo tako na kmeti množilo. V tem času naraste prebivalstvo vsega sveta vsako leto približno za 1% se pravi pri 2,5 milijarde za okoli 25 milijonov ljudi na leto. To se pravi da se število prebivalstva vsak dan pomnoži za približno 70.000 ljudi. Vs

vestnik SLOV. GOSPODARSKEGA ZDRUŽENJA

SEDEŽ: TRST - ULICA FABIO FILZI ŠT. 19/I. - TELEFON ŠT. 16.08

OBVESTILO

Prizivi proti odmeri družinskega davka. Obveščamo vse naše člane, ki so že prejeli ali ki še bodo prejeli ugotovljene odloke o odmeri družinskega davka, da se obrnejo na tajništvo SZG za morebitna pomanjila ali priziv čimprej, ker je čas za priziv samo en mesec od dneva vročitve.

Prisilne izpraznitve stanovanj odložene

Odluk št. 7 z dne 8. novembra 1954 (Uradni vestnik št. 2, 11. novembra) — Predpisi o sodnih izpraznitvah stanovanjskih prostorov, določa spremembo zakonskih predpisov, ki so do sedaj veljali na Tržaškem ozemlju o sodnih izpraznitvah stanovanjskih prostorov in odreja, da se izvršba sodnih odločb, ki odredjajo prisilno izprazni-

tev stanovanjskih prostorov v občini Trst in ki so bile izdane po 31. decembra 1952, odloži do 30. junija 1955, onih pa, ki so bile izdane pred 1. januarja 1953, se odloži do 31. marca 1955. Odločitev navedenih izvršb ne velja, če je bila izpraznitev dovoljena iz naslednjih razlogov: zaradi zamude v plačilu najemnine; zaradi nenravnosti ali drugih težkih kršitev najemne pogodbe; ki so zavzani stranki sodno dokazane; če je bil izvršilni naslov izdan v postopanju zaradi motenja posesti; če gre za izpraznitev opremljenih sob, ki so bile dane v najem na podlagi policijske licence; če se zavzani stranki ponudi stanovanje, ki ga ima za primerno sodnik, ki odreja prisilne izpraznitve. Prisilne izpraznitve, za katere ne velja ugodnost odločitev v smislu prejšnjih členov 1 in 2, določa sodnik, ki odreja prisilne izpraznitve, na podlagi sporne razprave z odlokom, proti kateremu ni priziva, in ki jih sme iz tehtnih raz-

logov odložiti za največ tri mesece, vendar pod pogojem, da ne obstaja več neizpolnitve najemne pogodbe, kadar gre za tak primer. S tem odlokom je bil razveljavljen ukaz št. 63 z dne 21. junija 1954.

DOLGOBE O AMATERSKIH RADIJSKIH POSTAJAH

Ukaz ZVU št. 101 z dne 1. kotobra

(Določbe o telekomunikacijah in radijskih oddajah in pravila za dovolitve naprave in obratovanja amaterskih radijskih postaj), v zvezi z akti mednarodne konference za telekomunikacije in radijske oddaje v Atlantic City z dne 2. oktobra 1947, kakor tudi v zvezi z določbami mednarodne konference v Ženevi z dne 3. decembra 1951 glede določb in uvedbe novega mednarodnega razporeda radijskih frekvenc, razširja se določbe na naše ozemlje ter predpisuje pravila za dovolitve naprav in obratovanja amaterskih radijskih postaj.

Ameriški glas o Trstu

»New York Herald Tribune« (8. novembra) prinaša poročilo znane ameriške obveščevalne agencije »Associated Press« o gospodarskem položaju v Trstu. V uvodu pravi poročilo, da se medeni tedni minili — pri tem misli na razne manifestacije ob nastopu italijanske uprave — in da se zdaj Trst počasi pripravlja na življenje z Italijo. Težki sta vprašanja proračuna in vprašanje brezposelnosti. Eno velikih upanj za Trst predstavlja tržaško pristanišče, ki ga je zavezniška vojska uprava obnovila. Toda Avstro-ogrske monarhije, ki je Trst dvignila, ni več. Danes konkurirajo Tri situ velika pristanišča na severu: Italija je tudi bolje uredila beneško luko, ki je prevzela velik del jadranskega prometa. Med letom 1952 1953 je promet v Trstu nadsegal za 24,1%, medtem ko so druga italijanska pristanišča napredovala.

»Ni znano, kaj nameravajo Italijani s pristaniščem, piše list. Mnogi uradniki upajo, da bodo povečali tehnične olajšave, in sicer znižali pristaniščne tarife ter tako omogočili Trstu konkurenco s Hamburgom in Bremenom. Brezdvomno bodo v tržaškem gospodarstvu prihodnje leto nastale mnoge izpremembe; toda tudi najbolj optimistično razpoloženi meščani priznavajo, da je gospodarska bodočnost pokrita z oblačji.

Ne prenačimo se!

In zopet se naši ljudje odpravljajo v Avstralijo. Kakor je bila po prvi svetovni vojni za Slovence v Juljski Krajini obljubljena dežela Argentina, tako je danes Avstralija. Zadojstvo, da nekdaj iz Avstralije piše, da se mu razmeroma dobro godi, pa že planjejo naši ljudje: Zadnji čas je, da se odpravimo tudi mi na pot! Čitajo samo pisma tistih, ki se imajo dobro ali vsaj pišejo, da se imajo dobro, a nihče se ne zmeni za pisma tistih, ki trpijo v tujini, ki jim je miteha. Vsi dobro vemo, življenje v Trstu ne bo lahko; vendar velja še vedno stari zlati nauk: Ne prenačimo se! Modri Angleži pravijo: See and wait! Glej in čakaj!

Nesrečna roka pri tržaškem radiu

Novi komisar za tržaški radio dr. Maurizio Martino-Mauri je že odšel. Zakaj so ga odslavili, ni natančno znano. Pri slovenski postaji je italijanska uprava že uvedla nekatere novosti, ki vzmirajo slovensko javnost. Odpravili so poročila, ki jih je doslej sestavljalo samo osebje slovenske radijske postaje, in uvedli poročila italijanske radijske družbe RAI (Radio Audizioni Italiane), ki prihajajo v italijanski neposredno iz Rima ter jih slovenski nameščenci samo prevajajo. Tržaška slovenska postaja oddaja samo še lastna krajevna poročila, ki obsegajo poleg Trsta še gorško in videmsko področje; vendar smejo poročila zajeti samo nekateri kraje na Goriškem kakor Sovodnje, Steverjan in Doberdob, ne pa same Gorice in beneških Slovencev. Ne razumemo, zakaj bi slovenska radijska postaja ne smela poročati o dogodkih v Gorici in v Beneški Sloveniji. Uvedba enotnih poročil iz Rima, ki so za vsa država enaka, gotovo ne bodo pravičevala Slovencev. Tega bi se nova uprava morala zavedati. Ker je poslušanje radijskih oddaj popolnoma svobodno, je jasno, da bodo poslušalci zasakali gumb na druge postaje, kakor n. pr. na koprsko.

NACRTI ZA PRIHODNJI VESELEJEM

Uprava tržaškega veselejema je sklenila, da bo pri pripravah za prihodnji veselejem dala poseben poudarek gospodarskim stikom s srčnejevropskim in balkanskim zaledjem ter z bližnjim vzhodom, s katerim imajo Tržčani stare poslovne zveze.

Novice iz Jugoslavije

VISOKA PROIZVODNJA V SEPTEMBRU. Jugoslovanska industrijska proizvodnja je v septembru dosegla največje mesečno količino v tem letu. Indeks proizvodnje se je povečal od 85 v januarju na 128 v septembru. Najbolj se je povečala proizvodnja industrije v Makedoniji, Crni gori, na Hrvaškem, v Bosni in Hercegovini. Proizvodnja v Sloveniji v septembru je bila za 13% pod splošnim indeksom.

3.500 TON MASTI IN MARGARINE ZA JUGOSLAVIJO. Zvezna uprava za prehrano poroča, da je Jugoslavija nabavila v tujini 3.000 ton masti in 6.000 ton margarine. Olinice so letos v Jugoslaviji dobro obrodile, zato bo precej domačega olja na razpolago. Tako bo država preskrbljena z maslčobami do pričetka novega kljanja.

OKROG 800.000 TON KOKSA so do sedaj pridobile Jugoslovanske koksarne: poleg tega 19.000 ton surovega katrana, 4.000 ton surovega bencola in 3.500 ton amonijevnega sulfata.

AMERISKI GOSPODARSTVENIKI predstavnik »National Sal, Excutives« so obiskali trgovinsko zbornico v Zagrebu in razna podjetja, kjer so predavali o ekonomiki v trgovini, o prometu s potrošniki in krediti.

Avstrijci zvonijo po toči

Tržčani pozdravljajo vsak glas, ki se dvigne iz zaledja, da bi se v tržaškem pristanišču ustvarili pravni in tehnični pogoji za pospešitev in ureditev gospodarskih stikov med našim mestom in zalednimi državami. Saj nihče — menda niti v Rimu — ne dvomi več, da je gospodarska rešitev Trsta v oživitvi tiste njegove funkcije, zaradi katere je tržaška luka sploh nastala in se razvila v pristanišče svetovnega slovesa.

Tržčani so gotovo prav hvaležni Avstrijcem, njihovim državlnikom in njihovemu tisku, da so se oglasili in da v Trstu zahtevajo čisto določene pravice, katerih priznanje postavljajo kot pogoj za usmeritev svojega tranzita čez Trst. Upamo, da nam kot dobrih starih znancev, ne bodo zamerili, ako jim kot zvesti kronisti razvoja tržaškega vprašanja povemo nekaj neprijetnega: Imamo namreč vtis, da zvonijo po toči. Danes namreč morajo naslavljeni svoje pozive v Rim, medtem ko bi jih bili lani, ob pravem času, lahko pošiljali v London in Washington ter celo v New York (OZN) z večjo verjetnostjo, da ne bodo ostali boč ob steno. Oglasiti bi se bili morali tedaj, ko je bila vsaj internacionalizacija cone A in Trsta še v zraku, še živno vprašanje in torej še izvedljivo.

Popolnoma prav imajo tisti avstrijski listi (glej n. pr. »Die Oesterreichische Furche«), ki so po objavi londonskega sporazuma (5. oktobra 1954) očitali avstrijski vladi, da ni storila ničesar, da bi Trst rešila, in so z obetom zagrejenosti ugovarili, da je bil Trst z londonskim sporazumom za Avstrijo izgubljen. Mi nimamo vpogleda za kulise diplomatskega reševanja tržaškega vprašanja; saj je bilo to po 8. oktobra lanskega leta povsem tajno. Menda pa se ne motimo, če tudino, da bi bili Avstriji moralni vsakočisti, tedaj, ko je jugoslovanska diplomacija postavila zahtevo, naj se Trst oziroma cona A internacionalizira. Toda tedaj so si avstrijski državniki lagodno umili roke in politični izjavo, da imajo v Trstu samo gospodarske koristi; politična usoda mesta jim ne zanima. Kakor da bi o gospodarskih vprašanjih ne odločali tisti, ki ima v rokah politično oblast.

Zdaj so Avstrijci preizkusili to resnico. Pri upravi tržaškega pristanišča zahtevajo soudeležbo, zahtevajo pravico do lastne mornarice, odpravo vseh ovir pri tranzitu itd. Kaj odgovorjajo Italijanski državniki in politiki na te zahteve? Oni sami in njihov tisk z vso silo naglašajo, da so pripravljeni dovoliti Avstrijcem razne tehnične olajšave, dalo bi se razpravljati n. pr. o višini železniških tranzitnih in pristaniških tarifah itd. Toda o zahtevah po soudeležbi pri upravi luke, po trgovski komisijski itd. ne more biti govora. Zato so v ritemskem parlamentu in na vseh državnem zborovanju demokratske stranke v Trstu tako poudarjale, da bi Italija same imenovala pristaniškega ravnatelja, ki ga predvideva mirovna pogodba. Italija se je v londonskem sporazumu obvezala, da bo obranila pristo luko v skladu s členi 1-20 VIII priloge k mirovni pogodbi, toda o ustanovitvi mednarodne pristaniške komisije, v kateri bi bilo mesto tudi za Avstrijo, govorijo še nadaljnji člani priloge VIII, ki jih londonski sporazum ne omenja. Ustanovitve mednarodne pristaniške komisije ostane torej problematična zadeva, zadeva uporabe mirovne pogodbe, ki jo bo skušala Italija ovreči.

Priznamo pa Avstrijcem, da imajo v svojih rokah še vedno močno orožje: avstrijski promet skozi Trst je znašal leta 1949 98%, leta 1950 77%, leta 1951 72%, leta 1952 64%, in leta 1953 55%, vsega prometa skozi pristanišče. Avstrijski promet se odino čedalje bolj razvija v smeri severnih luk, ker pa danes promet skozi Trst, Avstriji torej lahko zagrozijo, da bodo vedno več vozili na sever, ako jim Italija ne ugod v Trstu.

Med 21. oktobrom in 7. novembrom se je ladijski promet skozi tržaško pristanišče gibal takole:

PROMET v pristanišču

Med 21. oktobrom in 7. novembrom se je ladijski promet skozi tržaško pristanišče gibal takole:

TRŽAŠKE IN ITALIJANSKE LADJE »Città di Catania« je priplula iz Genove s 65 t in se vrnila s 195 t. »Boccadassese« je priplula iz Norfolka 10.840 t premoga in odplula v Humber prazna. »Lemana« je prispela iz Tarragone s 422 t vina in odplula v Samos prazna. »Primox« je prispela iz Brindisija s 1900 t pirita in odplula v Cagliari natovorjena z lesom. »Alice Torna« je priplula iz Kopenhagena 1670 t jecmena in odplula v Tunis prazna. »Maria Cristina D.« je priplula iz Mene el Ahmadi 6124 t olja in odplula v Sidon prazna. »Messapias« je priplula iz Hajfe s 74 t in odplula v Larnako natovorjena. »Città di Siracusa« je prispela iz Valence s 33 t in se vrnila s 126 t. »Mivias« je priplula iz Herakliota z 235 t in odplula v Pirej s 747 t. »Patrizia« je priplula iz Rodija s 138 t in odplula v Pirej z 200 t lesa. »Risanon« je priplula iz Benetk prazna in odplula v Bombaj s 1310 t. »Chioggia« je priplula iz Aleksandrije 2647 t in odplula v Iskenderun natovorjena. »Aristide« je prispela iz Benetk prazna in odplula v Tripolis s 69 t katrana. »Vildren« je priplula iz Benetk prazna in odplula v Pirej z 949 t bencina. »Feresa Cosulich« je priplula iz Kazablance z 260 t in se vrnila natovorjena. »Fernanda« je prispela iz Ravnice in se vrnila natovorjena s 336 t, odplula v Benetke prazna. »Otranto« je prispela iz Smirne z 232 t in se vrnila natovorjena. »Africa« je priplula iz Capetovna z 864 t in se vrnila natovorjena. »Marrechar« je priplula iz Genove s 40 t in se vrnila natovorjena. »Nereide« iz Vancouvra s 356 t in se vrnila natovorjena. PRIPULJE SO: »Sciatolote« iz Drača s 434 t kroma, »Auda« iz Benetk prazna, »Martex« iz Siraphosa s 730 t železne rude, »Loredana« iz Carigrada s 1571 t, »Paolo Toscanelli« iz Buenos Airesa s 448 t in »Manuele« iz Stratona s 660 t železne rude. ODPLUJE SO: »Barlettas« v Carigrad s 368 t, od koder se je vrnila s 449 t, »Esperia« v Bejrut s 500 t, od koder se je vrnila z 248 t, »Irma« v Smirno s 305 t, »Monstella« v Tampo s 300 t amonijevnega nitrata, »Stanura« v Ravnice prazna, »Karake« iz Kazablanka prazna, »Sistiana« v Rangoon s 1440 t, »Spuma« v Capetovna s 3238 t, »Fredianna« v Volos s 346 t lesa, »Risanon« v Benetke prazna, »Nuovo Arano« v Aleksandrijo natovorjena, »Giosue Borsis« v Hamburg s 1362 t, »Diodato Tripeovich« in »Valverde« v Kiotato prazna.

AMERISKE LADJE »General W. Hahn« je priplula iz Neapla prazna. »Haiti Victory« je priplula iz Neapla prazna. »Expeditor« je prispela iz New Yorka s 124 t in odplula na Reko prazna. »Kenneth Stevenson« je priplula iz Filadelfije 4120 t žita in odplula v New York prazna. »Stella Lykes« je prispela iz Charlestona s 822 t in se vrnila v ZDA natovorjena. »Exbrook« je priplula iz Baltimora 2603 t in se vrnila v ZDA s 312 t. »Messe Lykes« je prispela iz Savannaha s 4314 t. »Exermonta« je prispela iz Savannaha s 4314 t. »Exermonta« je prispela iz Savannaha s 4314 t.

Vprašanje je samo, ali bodo rimski državniki tako uvideli, da ne bodo usvojili iredentističnega gesla: Trst mora ostati pod absolutno italijansko oblastjo, čeprav bi v pristanišču rasla trava.

prilpela iz New Yorka 2646 t in se vrnila v ZDA s 106 t.

GRŠKE LADJE

»Christina« je priplula iz Kalamate s 509 t. »Mikalakisa« je priplula iz Norfolka 9862 t premoga in odplula iz Trsta. »Aristodimos« je priplula iz Kalamate s 300 t. »Plotarkis Blassas« je prispela iz Kalamate z 11 t.

HOLANDSKA »Ida Jacobas« je prispela iz Buccarija prazna in odplula v Sestri Ponente natovorjena z jeklom; »Midass« je prispela iz Amsterdama s 134 t in se vrnila natovorjena. PANAMSKA »Marisias« je priplula iz Seriphosa 2040 t železne rude; »Bright« je prispela iz Baniasa s 13.198 t surovega olja. ŠVEDSKA »Fligias« je prispela iz Bostona s 790 t in odplula v Pirej prazna. IZRAELSKA »Dromita« je priplula iz Hajfe prazna in se vrnila natovorjena. LIBANONSKA »Hudson River« je priplula iz New Yorka 9748 t premoga. KOSTARIŠKA »Sirom« je priplula iz Bengazije natovorjena z lesom. NORVEŠKA »Athos« je priplula iz 12.065 t surovega olja in odplula v Marseilles prazna. TURSKA »Ardahan« je prispela iz Ravnice prazna. FRANCOSKA »Penses« je prispela iz Rotterdamu s 6450 t premoga. NEMŠKA »Lahneke« je prispela iz Genove prazna. ARGENTINSKA »Rio Cuarto« je prispela iz Eve Peron s 1965 t blaga.

Napovedane ladje

Proga: Jadransko morje, Sicilija, Malta, Tirensko morje, Spanija

»Maria Carla« prihod 19., odhod 20. novembra. »Cello« prihod 23., odhod 26. nov.; »Verax« prihod 27. nov.; »Primox« odhod 28. nov. »Città di Catania« prihod 3., odhod 9. decembra.

Proga: Grčija, Turčija, Sirija, Libanon, Izrael, Egipt

»Christina« prihod 20., odhod 20. nov. »Trevisio« odhod 20. nov. »Aristodimos« odhod 20. nov. »Chioggia« prihod 20. nov. »Messapias« prihod 21., odhod 30. nov. »Barlettas« prihod 23., odhod 25. nov. »Dromite« prihod 25. nov. odhod 2. dec.; »Kozanie« prihod 25., odhod 28. nov. »Patrizia« odhod 25. nov. »Otranto« odhod 25. nov. »Enrie« prihod 26., odhod 29. nov. »Esperia« odhod 26. nov. »Mivias« prihod 27., odhod 30. nov. »Manuele« prihod 29., odhod 29. nov. »Antonio« odhod 29. nov. »Sandra Maria« odhod 29. nov.

Proga: Vzhodna, Zahodna in Južna Afrika

»Maria Cosulich« prihod 20. nov. »Adriatic« prihod 20., odhod 22. nov. »Duino« odhod 21. nov. »Perla« odhod 23. nov. »Galatea« prihod 25., odhod 28. nov. »Victoria S.« prihod 27., odhod 30. nov. »Verax« odhod 28. nov. »Bice« odhod 28. nov. Prihodi proti koncu meseca: »Europas«, »Algaa«, »Portorosa«, »Carbonello A.«

Proga: Perzijski zaliv, Indija, Pakistan, Daljni vzhod

»Duino« prihod 20. nov. »Timavon« prihod 20., odhod 25. nov. »S. Caboto« prihod 25., odhod 30. nov. Prihodi proti koncu meseca: »Ondaa«, »Ugoino Valida«.

Proga: Zahodna in Severna Evropa

»Cavallo« odhod 23. nov. »Cagliaria« prihod 23., odhod 25. nov. »Bothias« odhod 24. nov. »Ilissas« odhod 29. nov.

Proga: Severna Amerika

»Exilonas« odhod 20. nov. »Exford« odhod 26. nov. »Henry Stevenson« prihod 25., odhod 26. nov.

Proga: Srednja Amerika, Severni Pacifik

»Adriatic« prihod 22. nov. »Velma Lykes« odhod 24. nov. »Letitia Lykes« odhod 26. nov. »Monreale« odhod 29. nov.

Jugoslovanske ladje

Jugotimija. »Sarajevo« je priplula 1. nov. z Bližnjega vzhoda, izkrcala 600 t blaga in odplula 2. nov. na Reko. »Pula« je prispela 2. nov. z Reke, vkrcala 370 t blaga za Daljni vzhod in odplula 2. nov. »Topusko« je priplula 7. nov. iz Severne Evrope s 311 t blaga in odplula 9. nov. na Reko. »Solina« je priplula 7. nov. iz Turčije z 234 t, vkrcala 143 t in odplula 8. nov. v Turčijo. »Hrvatka« je priplula 9. nov. iz ZDA, izkrcala 574 t in odplula 9. nov. na Reko. »Dinara« je priplula 9. nov. iz Severne Evrope s 387 t in odplula 9. nov. na Reko. »Sarajevo« je prispela 10. nov. z Reke, vkrcala 1920 t blaga za Bližnji vzhod ter odplula 17. nov. v Split. »Učkas« je prispela 13. nov. z Dalnjega vzhoda s 420 t, vkrcala 100 t in odplula 15. nov. na Reko. »Tito« je prispela 13. nov. z Bližnjega vzhoda z 287 t, vkrcala 1560 t in odplula 17. nov. na Reko. »Hrvatka« je priplula 19. nov. z Reke, vkrcuje blago za ZDA.

Prčakuje se prihod: »Hercegovina« 20. nov. iz Turčije, »Zagreb« 26. nov. iz Egipta, »Stropia« 28. nov. iz Egipta.

Jadrolinija. »Pelješac« je priplula 9. nov. iz Grčije z 250 t, vkrcala 93 t in odplula 10. nov. na Reko. »Istria« je priplula 16. nov. iz Grčije z 270 t, vkrcala 150 t in odplula na Reko.

Prčakuje se »Pelješac« 23. nov.

Trgovinska mornarica

AMERISKA TRGOVINSKA MORNARICA SE JE ZMANJSALA

Zavod za trgovinsko mornarico v Washingtonu je objavil, da se je obseg ameriške trgovinske mornarice zmanjšal na 15 milijonov ton in s tem dosegel najnižjo točko v zadnjih dveh letih in pol. Sedem ameriških tovornih ladij vrste »Liberty« in 3 ladje petrolejke je bilo septembra meseca prepisanih v tujе ladijske registre. V ameriških zasebnih rokah je danes 771 tovornih in potniških ladij, ki onsegajo 8.062.730 registrskih ton ter 424 ladij petrolejke z obsegom 6.867.660 registrskih ton. Samo 29,9% ameriškega prometa (izvoza in uvoza) prepeljejo ameriške ladje na podlagi podatkov za april 1954. Trgovinska politika ameriške vlade gre za tem, da bi se ta odstotek povečal na 50%.

NEMŠKA TRGOVINSKA MORNARICA POVEČANA

Trgovinska mornarica Zahodne Nemčije je štela prve dni novembra 978 ladij, ki so obsegale 2,09 milijona bruto registrskih ton; 1. oktobra je imela 971 enot s skupno tonažo 2,07 milijona brt.

GRADITEV TREH LADIJ. V ladodelnici pri Sv. Roku bodo zgradili na račun plovne družbe »Marco U. Martinolich« dve motorni ladji po 9550 ton in ena na razpisnem »Navigazione« triestina eno ladjo s tonažo 2500 ton.

NADZORSTVO ZA VARNOST GOZDOV. Generalni komisar za Tržaško ozemlje je razveljavil ukaz zavezniške vojske uprave št. 377 z dne 23. maja 1947 in ukini odsek za varstvo gozdov pri civilni policiji; hkrati je na Tržaškem ozemlju ustanovil nadzorstvo državnega zbora za varstvo gozdov (Corpo forestale dello Stato).

Nadzorstvo bo podrejeno uradu za kmetijstvo in gozdarstvo pri generalnem komisariatu.

KONSERVIRANA ZIVILA

ROVIGO. Dvakrat koncentrirana paradniškovna meza v skatlah od 5 in 10 kg 230-235 lir kg; trikrat koncentrirana paradniškovna meza v skatlah od 5 in 10 kg 240-245; mešana marmelada v lesenih posodah 7-10 kg 160 do 163, marmelada iz črešenj, breskev in marelic v lesenih posodah 7-10 kg 195 do 200 lir kg.

Kaj vse bodo gradili v Kopru V načrtu je tudi gradnja letališča

Piran, 15. nov. 1954 Proti koncu oktora je imel okrajni odbor v Kopru svojo 21. sejo, ki je bila posvečena predvsem industrijskemu razvoju koprškega okraja. Razen odlokov o obveznem obiskovanju tečajev za nepismene od 17. do 25. leta in o kategorizaciji stanovanj, so bili namreč vsi ostali odloki, ki so bili sprejeti na tej seji, namenjeni gospodarskemu dvigu koprškega okraja.

Na predlog gospodarskega sveta je okrajni odbor odobril odluk, po katerem bodo obrtnikom znatno znižane davčne stopnje, z obžalovanjem pa moramo ugotoviti, da prihaja ta odlok nekoliko prepozno, ker so mnogi obrtniki zaradi velikih davčnih bremen zaprli svoje delavnice in se izselili Zavolje tega je nastopilo zlasti v nekaterih vejah obrti obetno pomanjkanje obrtniških uslug, kar kvarno vpliva tudi na razvoj stalnega gospodarstva.

Ostali del se je bil posvečen razpravi in sklepanju o dodatnih investicijah v skupnem znesku 569 milijonov dinarjev, ki so predvidene za tekoče in delno tudi za prihodnje leto.

Za nabavo naprav, s katerimi naj bi piranska plinarja v bodoče izdelovala tudi asfaltno smole, je bilo določenih 17 milijonov dinarjev. K tej postavki bi pripomnili, da bi utegnili postati brezpredmetna, ako bo tudi v bodoče tako nesorazmerje med ceno električnega toka in plina in če ne bo zboljšana kakovost plina, ki ga dobavljajo piranska plinarja. Pri sedanjem nesorazmerju med ceno plina in električnega toka in pri sedanjih kakovostih plina bo namreč večina potrošnikov preusmerila dosežani porabo plina na porabo električnega toka. To bi utegnili privedi tako daleč, da bi plinarja morala prenehati z obratovanjem in tedaj bi zgornja navedene investicije postale odvečne.

Ker je zamišljena nova tovarna stekla v Piranu (pred mnogimi leti je že bila v Piranu podobna tovarna v sklopu tovarne Salvetti), je bilo določenih 17 milijonov dinarjev. K tej postavki bi pripomnili, da bi utegnili postati brezpredmetna, ako bo tudi v bodoče tako nesorazmerje med ceno električnega toka in plina in če ne bo zboljšana kakovost plina, ki ga dobavljajo piranska plinarja. Pri sedanjem nesorazmerju med ceno plina in električnega toka in pri sedanjih kakovostih plina bo namreč večina potrošnikov preusmerila dosežani porabo plina na porabo električnega toka. To bi utegnili privedi tako daleč, da bi plinarja morala prenehati z obratovanjem in tedaj bi zgornja navedene investicije postale odvečne.

Ker je zamišljena nova tovarna stekla v Piranu (pred mnogimi leti je že bila v Piranu podobna tovarna v sklopu tovarne Salvetti), je bilo določenih 17 milijonov dinarjev. K tej postavki bi pripomnili, da bi utegnili postati brezpredmetna, ako bo tudi v bodoče tako nesorazmerje med ceno električnega toka in plina in če ne bo zboljšana kakovost plina, ki ga dobavljajo piranska plinarja. Pri sedanjem nesorazmerju med ceno plina in električnega toka in pri sedanjih kakovostih plina bo namreč večina potrošnikov preusmerila dosežani porabo plina na porabo električnega toka. To bi utegnili privedi tako daleč, da bi plinarja morala prenehati z obratovanjem in tedaj bi zgornja navedene investicije postale odvečne.

Piran, 15. nov. 1954

Proti koncu oktora je imel okrajni odbor v Kopru svojo 21. sejo, ki je bila posvečena predvsem industrijskemu razvoju koprškega okraja. Razen odlokov o obveznem obiskovanju tečajev za nepismene od 17. do 25. leta in o kategorizaciji stanovanj, so bili namreč vsi ostali odloki, ki so bili sprejeti na tej seji, namenjeni gospodarskemu dvigu koprškega okraja.

Na predlog gospodarskega sveta je okrajni odbor odobril odluk, po katerem bodo obrtnikom znatno znižane davčne stopnje, z obžalovanjem pa moramo ugotoviti, da prihaja ta odlok nekoliko prepozno, ker so mnogi obrtniki zaradi velikih davčnih bremen zaprli svoje delavnice in se izselili Zavolje tega je nastopilo zlasti v nekaterih vejah obrti obetno pomanjkanje obrtniških uslug, kar kvarno vpliva tudi na razvoj stalnega gospodarstva.

Ostali del se je bil posvečen razpravi in sklepanju o dodatnih investicijah v skupnem znesku 569 milijonov dinarjev, ki so predvidene za tekoče in delno tudi za prihodnje leto.

Za nabavo naprav, s katerimi naj bi piranska plinarja v bodoče izdelovala tudi asfaltno smole, je bilo določenih 17 milijonov dinarjev. K tej postavki bi pripomnili, da bi utegnili postati brezpredmetna, ako bo tudi v bodoče tako nesorazmerje med ceno električnega toka in plina in če ne bo zboljšana kakovost plina, ki ga dobavljajo

Od iredentističnih sanj do gospodarske resničnosti

II.

Objavljamo nadaljevanje razprave, ki jo je napisal dr. Josip Vilfan, bivši poslanec v rimskem parlamentu, kot uvodno besedo h knjigi dr. VI. Periot: »Trst — mednarodni privredni problem«. (Prip. ur.)

Naš naziv Julijska krajina je nastal, kakor sem rekel, iz praktične potrebe pod italijansko vladavino. Mislim pa, da je njegova nadaljnja uporaba upravičena in koristna vsaj za mednarodno razpravo. Prvi del morda ni najprikladnejši, toda prav ta izenčuje naš naziv z italijanskim, ki je že prodril v splošno uporabo. Julijskim Alpam je rimski osvajalec dal njihovo ime več stoletij, preden se je razvil italijanski jezik. Če smo že sprejeli rimski naziv za tisti planinski sklop, katerega najvišji vrh je naš Triglav, se mi zdi, da se lahko pomirimo z isto označbo tudi za eno naših pokrajin; toliko prej, ker je bila za drugi del imena Julijske Krajine vzeta zares naša in popolnoma ustrezajoča beseda. Ta namreč pomeni obmejni predel ter je bila v tem smislu uporabljena tudi v drugih jugoslovanskih toponimih. (Naj k izvajanju dr. Vilfan dodamo, da je Zavezniška vojaška uprava v coni A uvedla uradno označbo »Julijska Benečija« prav zato, da bi ustregla Italijanom. Prip. ur.).

3. Razumljivo je, da odgovorni italijanski predstavniki, kadar razpravljajo o dokončni razmejitvi med našima dvema državama, zdaj manj naglašajo naravne meje, a toliko bolj nekakšno pretežno italijansko zahtevanje krajev. Zaradi tega je bilo vprašanje naravnih meja potisnjeno v ozadje. To je sicer opravičeno, ker se v pogledu njih ne skladajo niti zemljepisni izvedenci — razen, ako se pod naravnimi mejami podrazumevajo izključno strateške meje. Takšne bi pa po dosedanjih izkušnjah bile vsekakor mnogo bolj potrebne Jugoslaviji kakor Italiji.

O naših dejanskih medsebojnih naravnih mejah mislim, da se nesporno lahko pove naslednje:

Ime Italija, zelo staro in za vsakega kulturnega človeka polno dragocene vsebine, pomeni v današnji praktični uporabi ne samo državo, temveč tudi zelo izrazit enoto fizične geografije. Ko govorimo o Italiji v enem ali drugem smislu in si hočemo predstaviti njeno podobo takšno, kakor jo vidimo na zemljevidu, se nam pojavi pred duhovnim očesom to, kar Italijani sami včasih, v šali, imenujejo »lo stivalone« (škorenj); torej tisti veliki polotok, ki se je raztegnil od masiva Alp globoko v Sredozemsko morje. S svojo izrizito obliko je Italija na zemljevidu še bolj poudarjena — rekel bi — še določeneje »individualizirana«. Po vsem tem ne more z vidika fizične geografije obstajati za povprečnega Evropejca niti najmanjši sum o tem, da Jadransko morje tvori pregrado, ki Italijo na najbolj viden način loči od Balkana kot eno enoto fizične geografije od druge takšne enote. To ločitev Italije delajo še bolj vidljivo otoki, ki so se v dolgi vrsti pomaknili k vzhodni obali ter napolnili tudi zaliv med Istrskim polotokom in Dalmacijo kakor stebri ogromnega mostu. Ko pa oko preide na zemljevidu z morja na kopno, postane slika nekoliko manj jasna. Tu se Apeninski polotok in Balkan neposredno dotikata — kje naj jih tu razloči isti povprečni, toda pazljivi opazovalec zemljevida? Menda ne bo niti pred tem vprašanjem omahoval, temveč se bo odločil za podaljšanje jadranske pregrade, dejal bi, jadranske magistrale, od najsevernejše točke (Jadranskega morja) dalje, tam nekje okoli izliva Soče. Ta reka izvira v zahodnem podnožju Triglava in teče po dolini, ki je na obeh straneh naseljena izključno s Slovenci. Niže od Gorice se struga s svojim kratkim spodnjim delom spušča skozi Furlan-

sko ravnino v morje. Toda prav tu, ob samem levem bregu Soce se razprostirajo in prehajajo celo v določeni širini tudi čez njo na njen desni breg, skrajni otenki Dinarskega sestava, ki se v širokem pasu okoli Postojne združijo z Julijskimi Alpami. Tu ni narava postavila strme meje — da bi se nanjo lahko skliceval sodobni osvajalec — temveč je splela voz, ki pa se zdaj ne da preseči tako po ovinku okoli Snežnika kakor nekdanj v Rapalu.

4. Zdaj bi Italijani radi izkoristili določeno možnost, ki jim jo daje umetna tvorba Svobodnega tržaškega ozemlja ter poskušajo s srečo tudi z narodnostnim načelom. Ko je v njihovi propagandi govor o vsej Julijski Krajini, o Dalmaciji, o Južnem Tirolskem (Poadižju), oni to načelo komaj omenjajo. Medtem ko v pogledu Tesinskega kantona, Korzike ali Malte o njem oprežno molčijo. O tem, za Italijane vsekakor precej relativnem načelu, bi bilo treba obširneje govoriti; toda o tem ne bomo govorili na tem mestu. Omejil se bom na naše posebno vprašanje; vendar so najprej potrebne dve — tri splošne pripombe.

Posamezni narodnostni tip — ne glede na to ali, kako in v kakšni meri pride do izraza v individualni ali kolektivni zavesti in volji — predstavlja pravilno cel kompleks značilnih potez. Take so n. pr. — da omenim nekatere, ki se najpogosteje naglašajo — jezik, način življenja, kultura, vera, poreklo kožna polit. Toda ne te ne druge značilnosti se ne pojavljajo vse po vrsti z enako izrazitostjo v vsakem posameznem tipu. Celotno potezo iste vrste, n. pr. vera, je lahko pri nekaterih narodnostnih tipih bolj značilna, medtem ko je pri drugih popolnoma brezpomembna. Zaradi bližjega in tesnejšega stika, toda tudi iz drugih razlogov se dogaja, da se med prebivalstvom nekega predela razni narodnostni tipi medsebojno deloma meša-

jo ali da en tip prevzame do določene meje značilnosti drugega tipa. Najbližji primer predstavljajo za nas številni italijanoidi (poitalijanci) v Trstu in drugih krajih Julijske Krajine, ki so jim italijanske šole zadušile slovensko besedo in italijanske oblasti prevzele slovanski priimek; toda vendar niso uspeli izbrisati vse sledove njihovega slovanskega porekla. Takšen narodnostni položaj se na prvi pogled lahko zdi preveč nejasen za določevanje meje med dvema sosednjima narodnostnima življenja in dalje za morebitno uporabo narodnostnega načela. Podčrtal sem: morebitno, ker je lahko kakšen drugi kriterij v konkretnem primeru mnogo bolj odločilen. To dokazujejo ne toliko Italijani s svojo dvolično taktiko, kolikor ta knjiga z zgovornim jezikom številik in dejstev.

Dr. Josip Vilfan
(se nadaljuje)

BEograd SODOBNO MESTO. Alexander Sacher-Masoch je v Stuttgarter Zeitungu opisal svoje potovanje po Balkanu. Glede Beograda je napisal: Beograd je moderno mesto. Dne 6. aprila 1941 so sovražni bombniki porušili velik del jugoslovanske prestolnice. Morda je imelo mesto takrat zaradi mešanice majhnih starih turških predelov in sodobnih velikih stavb iz stekla, marmorja in kovine svojevrstno zunanost. Danes pa se Beograd mirno lahko mri z vsakim evropskim velenostem. Seveda je na beograjskih ulicah pisano in živo kakor nekdanj. Med avtomobili in vprežnimi vozovi vidiš elegantne ženske, arnavske (albanske) drvarje, pravoslavne duhovnike in mohamedanske trgovce s fesi. Prav tako srečaš ponosne, visoke Črnogorce v njihovih slikovitih nošah, prave junake iz starih časov, ki korakajo skozi množico z dvignjeno glavo.

Večja potrošnja sladkorja v Italiji. Po podatkih komisariata za hrano so v Italiji v letu 1953-54 potrošili 7 milijonov 500.000 stotov sladkorja, medtem ko je v prejšnjem letu znašala potrošnja 7 milijonov 600.000 stotov.

Svica ne kaže zanimanja za Trst

Svica je nekdanj imela s Trstom živahnije poslovne zveze. Pod predvojno italijansko upravo so se poslovni stiki pričeli rahljati. Svicarski tranzitni promet je pričel upadati. Po vojni je zavezniška vojaška uprava priznala Svicarjem nekakšen monopol pri dobavi tobaka za cono A Svobodnega tržaškega ozemlja. Lani je ZVU prepustila dobavo tobaka italijanskemu monopolu, ki je s Svicarji sam sklenil pogodbo za dobavo tobaka; tako je padla tudi ta neposredna poslovna zveza med Trstom in Svico.

Mirovna pogodba z Italijo daje Svicarjem določene prednosti v tržaškem pristanišču; saj jim zagotavlja mesto v mednarodni pristaniški komisiji, kakor n. pr. Jugoslaviji in drugim zaleznim državam, a prav tako tudi pravico, da odpre v Trstu svoj lastni ladijski register. (Najnovejši londonski sporazum med Italijo in Jugoslavijo ne predvideva več teh ugodnosti za Svico).

Kljub vsemu temu niso Svicarji po drugi svetovni vojni pokazali posebne zanimanja za dokončno rešitev tržaškega vprašanja, ne za njegovo gospodarsko niti ne za politično plat. Svicarski tisk je v tem pogledu z malimi izjemami ostal strogo nevtralen, kakor da tržaško vprašanje ne zadeva prav nič Svice. Svicarji se očitno nočejo zameriti Italiji, s katero so gospodarsko veliko bolj povezani kakor s samim Trstom. Udeležba švicarskega kapitala v Italiji je močna. Poleg tega sta Genova in Savona najpomembnejši luki za švicarski tranzitni promet; ta prekaša v njih tudi švicarski tranzit v Marseilleu. (V avgustu 1954 je dosegel švicarski promet skozi Genovo 15.666 ton — 12 tisoč 162 izkrcanega in 3.504 vkrcanega blaga; isti mesec je bilo skozi Trst samo 353 ton izvoza po železnici v Svico, medtem ko je bil uvoz iz Svice v tržaško luko tako skromen, da ga statistika sploh ne omenja posebej. Avgusta 1938 je izvoz po železnici iz Trsta v Svico dosegel 5484 ton). Za švicarski tranzit se v zadnjem času potegujejo tudi Benetke. Te dni so se francoski parlamentarci pričeli baviti z načrtom, da bi Svicarjem dali na razpolago luko La Rochelle severno od Bordeauxa. Ni upanja, da bi Svica v bližnji bodočnosti spremenila svoje gospodarske in politične odnose do Trsta ter da bi podprla tržaško stremeljenje za gospodarsko in politično samoupravo. Novejša poročila velikih švicarskih listov iz Trsta, kakor n. pr. lista »Neue Zürcher Zeitung«, so naklonjena iredentističnim težnjam in italijanski politiki sploh, se pravi, da niso niti nevtralna. Tržačani obžalujejo to švicarsko brezbriznost, ker se zavedajo pomena, ki ga ima švicarski tisk v mednarodni javnosti.

V Svici je sedež Evropske gospodarske komisije OZN, prav tako sedež Mednarodnega urada za delo. Svica ima poleg tega dragocene izkušnje pri reševanju narodnostnega vprašanja, saj živijo v njej skladno kar štirje narodi. Vzorno je rešila tudi odnose do najmanjšega narodnega drobca, ki ga predstavljajo Ladinci. Njene izkušnje bi morale biti dragocene tudi pri reševanju narodnostnega vprašanja na Tržaškem.

Pierre Beguin, glavni urednik lista »Gazette de Lausanne«, je te dni v svojem predavanju o »Svici in Evropi« napovedal, da bo napočil čas, ko bo morala Svica opustiti svojo popolno abstinenco glede ustvarjanja združene Evrope in ko bo morala vsaj idejno stopiti na plan; saj Svicarji ne morejo brezbrizno gledati, kaj se dogaja v deželah, s katerimi so gospodarsko in duhovno povezani.

Ni dvoma, da je tudi vprašanje narodnostnih odnosov vseevropski problem. To dokazuje že sama lega Trsta, pa tudi gospodarske naloge Trsta, ki ostane srednjeevropska in podonavska luka. Napeti narodnostni odnosi v Trstu bi brezdvoma izzvali tudi napetost med Italijo in Jugoslavijo, ki bi se lahko razširila tudi na druge srednjeevropske države in balkanske dežele. Moramo tudi omeniti, da se od časa do časa tudi v Svici oglasi kakšen tih opazovalec političnega in duhovnega stremeljenja italijanskega naroda, da bi opozoril na nevarnost italijanskega iredentizma, ki utegne zajeti tudi Tičinski okraj v sami Svici.

ZAKAJ JE BIL IMENOVAN MONTINI ZA MILANSKEGA SKOFA?

Rimski dopisnik nemškega lista »Sueddeutsche Zeitung« navaja razna ugibanja o imenovanju pomočnika državnega tajnika v Vatikanu msgr. Montinija za milanskega nadškofa. V rimskih političnih krogih so nekateri mnenja, da je papež Pij XII. postal Montinija v Milan, da bi izmed dveh dosedanjih pomočnikov državnega tajnika ostal samo drugi, to je msgr. Tardini. (Sedanji papež Pij XII. nima posebnega državnega tajnika.) — Montini je v krogih demokršćanske stranke znan kot nasprotnik fašističnih stremeljenj v preteklosti in danes je naklonjen levemu krilu demokršćanske stranke, v katerem so mladi ljudje. Po teh vestih naj bi msgr. Tardini simpatiziral z desnim krilom (Togni, Pella), ki naj bi zavladalo. Montini je pristaš socialnih reform. Po tej presoji naj bi torej imenovanje Montinija imelo politični pomen. Toda v Rimu kroži tudi drugo mnenje, da je namreč papež imenoval Montinija na novo mesto v Milanu, da bi tam lahko postal kardinal, ki bi potem prišel v poštev kot kandidat za bodočega papeža.

AUTOMAKEDONIJA

preduzeće za uvoz i promet automobila, traktora, poljoprivrednih mašina, rezervnih delova, alata i guma

Skopje / Panče Pešev 8 / Poštanski fah 34

Telefoni 17-77, 16-32, 11-15, 22-39, 16-58

Pretstavništvo u Beogradu
Miloša Velikog 47 / Telefon 23-869
Pošt. fah 659

Kupna moč sovjetskega delavca l. 1928 in danes

Pomen znižanja cen v ZSSR

Edmund Nash, nameščen v uradu za statistike delavnih pogojev delavstva v tujini pri ameriskem ministrstvu za delo, je na podlagi sovjetskih podatkov od aprila 1954 napravil primerjavo med resničnimi dohodki moskovskega prebivalstva v letih 1928 in 1954 ter med kupno močjo delavstva v Moskvi in New Yorku.

Zadnje znižanje cen v Sovjetski zvezi, ki je nastopilo 1. aprila 1954, je že sedmo večje znižanje po zadnji svetovni vojni. Od tega znižanja imajo potrošniki v celoti manj koristi kot od vseh prejšnjih.

ZA ZBOLJSANJE PREHRANE

V zadnjih letih je sovjetska vlada sprejela posebne ukrepe za izboljšanje proizvodnje hrane in drugih potrošnih dobrin, za povečanje uvoza ter za boljše porazdeljevanje blaga. Za doseg tega namena so ustanovili šest novih ministrstev, izdan je bil poseben ukaz o živini, katerega namen je povečanje oskrbe z mesom, mlekom in usnjem; ukaz izdan marca letošnjega leta pa govori o nujnem povečanju proizvodnje žita z razvojem dežel in druge neobdelane zemlje v Sibiriji in v drugih predelih države.

Sovjetski funkcionarji napovedujejo, da bo tudi letošnje znižanje cen — kot ostala v prejšnjih letih — imelo za posledico povečanje potrošnje. Tako na primer se je lansko leto proti letu 1952 prodaja potrošnega blaga dvignila za 21%, proizvodnja potrošnega blaga v drugi polovici lanskega in v prvem četrtletju letošnjega leta pa se je proti istemu razdobju leto dni poprej dvignila za 14%. Dne 17. aprila 1954 je glasilo sovjetskih sindikatov »Truda« objavo, da je lansko leto pričelo obratovati kakih 300 novih podjetij, ki proizvajajo potrošno blago.

Po pisanju moskovske »Pravde« so v Sovjetski zvezi znižanje cen še vedno najvažnejše sredstvo za dviganje resničnih dohodkov delavcev in kmetov, ker ustaljena sovjetska politika v zadnjih letih ne predvideva zvišanje plač. Čeprav je na splošno priznано, da so se od srede leta 1920 plače v denarju dvignile, se od tega časa dalje, če vzamemo obdobje kot celoto, življenjska raven ni dvignila, ker so se cene potrošnih dobrin dvigale hitreje kot plače.

V Sovjetski zvezi je življenjska raven prebivalstva dosegla vrhunec leta 1928, ko se je gospodarstvo razvijalo v okviru nove »gospodarske politike« (NEP). Z uvedbo prve sovjetske petletke ob koncu leta 1928, katere poudarek je bil na povečanju težke industrije, pa je življenjska raven sovjetskega prebivalstva pričela padati.

SOVJETSKI DELAVEC MORA DELATI VEČ

Analize zadnjih sovjetskih podatkov o cenah hrane in zasluzku prebivalstva kažejo, da je moral lansko leto povprečni sovjetski delavec delati približno 43% časa več kot leta 1928, da si je lahko kupil isto zalogo sedmih osnovnih živil, potrebnih za prehrano: kruh, krompir, meso, maslo, jajca, mleko in sladkor. Podrobno pa kažejo te analize, da mora delati sovjetski delavec danes 53% časa več za kilogram kruha, 43% časa več za kilogram mesa, in 244% časa več za liter mleka kot pa v letu 1928. Edino krompir, ki pa je le redko na razpolago v državnih prodajalnah velikih mest, je danes nekoliko cenejši kot leta 1928. Sovjetski delavec, ki edini vzdržuje svojo štiričlansko družino, bi moral danes pri 48-urnem delovnem tednu delati 78% časa več, da bi si lahko kupil isto količino omenjenih sedmih osnovnih živil, kot leta 1928.

Turizem

HOTEL »KOROTAN«, ki so ga zgradili Slovenci ob Vrbskem jezeru na Koroškem, je v teku letošnje sezone sprejel pod svojo streho lepo število tujih turistov. Zabeležil je nad 2000 nočitev.

600.000 LJUDI NA VELIKEM KLEKU (Grossglocknerju). Po avtomobilski cesti na Veliki Klek se je v letošnji poletni sezoni peljalo nad 600.000 ljudi. Ob vrhu nameravajo zgraditi 3-nadstropno stavbo za parkiranje, in sicer na Freiwaldecku pri Franz-Josef Hoehe, ki je 2363 m nad morjem. Stavba bo naslonjena na skalo in bo lahko sprejela 900 avtomobilov.

NAPREDEK TURIZMA V SLOVENIJI. »Turistični vesnik« (Ljubljana) prinaša v zadnji številki podatke o razvoju turizma v Sloveniji v prvih sedmih mesecih letošnjega leta. (Podatkov za avgust še ni.) V tem času je letos Slovenijo obiskalo 215.943 gostov, in sicer 182.403 domačih in 33.540 tujih; v lanskem času v istem razdobju 198.493, in sicer 173.455 domačih in 25.038 tujih. Število domačih gostov se je povišalo za 5%, tujcev pa za 34%. Podatki o nočitvah nam dajejo nekoliko drugačno sliko: 565.943 nočitev letos, in sicer 491.879 domačih in 74.064 tujih; lansko leto 567.084 nočitev, in sicer 513.764 domačih in 53.320 tujih. Število nočitev Jugoslovanov je bilo letos za 4% manjše, tujcev pa za 39% višje. Število nočitev domačih gostov se je očitno zmanjšalo glede na to, da so bili ukinitveni sindikalni popusti za hotele.

Približni delavni čas, potreben za nakup sedmih osnovnih živil po državnih cenah v moskovskih državnih prodajalnah dne 1. IV. 1928 in 1. IV. 1954:

ŽIVILA	Eno'a	CENA V RUBLJIH		Tedensko potrošna količina 4 član. družine	Približni del. čas v urah		Povečanje v % med 1928-1954
		1928	1954		1928	1954	
Rženi kruh	1 kg	0,080	1,25	9,84 kg	2,71	4,15	153
Krompir	1 kg	0,085	0,75	12,16 kg	3,56	3,10	17
Meso	1 kg	0,870	12,60	3,68 kg	11,04	15,77	143
Maslo	1 kg	2,430	26,75	0,44 kg	3,69	4,00	108
Sladkor	1 kg	0,620	9,09	1,80 kg	3,85	5,57	145
Mleko	1 lit.	0,063	2,20	4,96 lit.	1,08	3,71	344
Jajca	10 kom.	0,200	6,88	6,40 kom.	0,44	1,50	341
Vseh sedmih osnovnih živil					26,37	37,80	143

Ker sovjetska vlada ne objavlja statistik o povprečnem denarnem zaslužku delavcev v Moskvi ali v katerem koli drugem sovjetskem mestu, so morali statističarji izdelati statistične ocene o dohodkih sovjetskega prebivalstva na temelju sem in tja raztresenih statistik. Da je mogoče kontrolirati sedanje povprečne plače in mezde sovjetskega delavstva, je izdelal statistični urad ameriškega ministrstva za delo pregled razpoložljivega gradiva o tem vprašanju ter je prosil najodličnejše zahodne strokovnjake za sovjetsko gospodarstvo za njihove ocene v tem letu, na tem področju. Osem ocen, ki so jih podali razni strokovnjaki za to vprašanje, postavlja mesečni dohodek na 500 do 650 rubljev. Ker je meja med eno in drugo oceno zelo ozka, zato je statistični urad ameriškega ministrstva dela za lansko leto osvojil dohodek 600 rubljev mesečno kot povprečje. Povprečni dohodki v Moskvi so morda nekoliko višji od povprečja za celo državo; razlika pa je majhna.

V svojem govoru o sovjetskem proračunu za leto 1954 je namestnik ministrskega predsednika, A. I. Mikojan izjavil, da so lansko leto proti letu 1940 povprečni mesečni dohodki vseh v industriji zaposlenih ljudi dvignili za 219%, kar bi pomenilo, da je znašala lansko leto povprečna plača industrijskega delavca 821 rubljev mesečno. Iz razpoložljivih sovjetskih statističnih podatkov pa je razvidno, da je večina plačanega delavstva zaposlena v velikih, neindustrijskih sektorjih gospodarstva, kot so obrt, poljedelstvo in javno zdravstvo, ter da zaslužijo ti delavci povprečno znatno manj kot industrijski delavci. Zato tudi Mikojanova izjava o povprečnih zaslužkih v industriji ni v nasprotju s cenitvami povprečnih dohodkov, ki so navedeni v tem članku.

Zanimiva je primerjava med delovnim časom, ki je bil letos spomladi potreben delavcu v Moskvi in delavcu v New Yorku za nabavo iste količine potrošnega blaga. Za delavca v Moskvi so bile vzete za podlago cene v moskovskih trgovinah 1. aprila 1954, v New Yorku pa dne 15. marca tega leta.

Ta primerjava nam pokaže, da mora povprečni moskovski delavec delati za nabavo 1 kg kruha dvakrat več kot newyorški, za kg mesa in mleka kakih petkrat več, za kg krompirja šestkrat, za 10 jajc osemkrat, za kg masla desetkrat, za kg čaja enaindvajsetkrat in za kg sladkorja šestindvajsetkrat več. Da si lahko kupi obleko pa mora moskovski delavec delati deset do dvajsetkrat več kot newyorški.

Samo na podlagi teh podatkov, ki jih navaja Nash, ni mogoče pravilno soditi o socialnem položaju delavca v Moskvi in New Yorku. Njegova slika ni popolna, ker ni zajela vseh okoliščin, v katerih živita delavca. Med te sodi n. pr. vprašanje socialnega zavarovanja; upoštevati bi bilo treba tudi najemnine, cene kina in gledališča, ki tudi predstavljajo važne okoliščine. Ako bi upoštevali vse te okoliščine bi se položaj sovjetskega delavca pred ameriškim gotovo zboljšal.

Približni delovni čas, potreben za nakup blaga v Moskvi dne 1. aprila 1954.

Blago	Cena rub.	Del. čas
Živila:		
ržen kruh, 1 kg	1.24	25 min.
krompir, 1 kg	0.75	15 min.
meso - povprečne kakovosti, 1 kg	12.60	257 min.
maslo - druge kakovosti, 1 kg	26.75	546 min.
sladkor, 1 kg	9.09	185 min.
mleko, 1 liter	2.20	45 min.
jajca, 10 kom.	6.88	140 min.
čaj, 100 gr.	9.33	190 min.
Moška oblačila:		
srajca, iz bombažne tkanine	66.00	22 ur
nogavice, delno iz rajona 10		3 ure
obleka, iz voln. bl.	1.100.00	47 dni
plašč, iz voln. bl.	1.000.00	42 dni
čevlji, iz črnega boksa 290.00		12 dni
Ženska oblačila:		
obleka, iz bomb. bl.	52.00	18 ur
obleka, iz voln. bl.	515.00	22 dni
čevlji, usnjeni, par	185.00	8 dni
Drugo blago:		
toaletno milo, 100 gr.	1.16	24 min.
radio, 6 cevni	765.00	32 dni.
žganje, 0.75 litra	22.40	8 ur
tobak, 50 gr.	0.82	15 min.

Dolar in tolar v Etiopiji

V Etiopiji (Abesiniji) je v veljavi etiopski dolar, ki velja danes okoli 250 liri. Toda to je samo uradno plačilno sredstvo, ki nekaj velja samo v Addis Abebi, prestolnici Etiopije. Takoj ob robu mesta abesinsko ljudstvo že ne priznava več etiopskega dolarja. Izven prestolnice velja kot polnovredna valuta samo tolar Marije Terezije, kakor nam ga kaže naš črtež. Tolar Marije Terezije je srebrn novic, ki so ga pričeli kovati v Avstriji za vzhodne dežele, kakor Malo Azijo, Vzhodno Afriko in Vzhodno Azijo. Danes seveda ne krožijo v Etiopiji samo novci iz 18. stoletja, temveč tudi mnogo novejšega datuma; saj jih danes še vedno kujejo na Dunaju. V Etiopiji je še mnogo predelov, kamor ni prodrli niti tolar Marije Terezije kot plačilno sredstvo. Tu kroži mnogo bolj star denar: sol in naboji (pa-

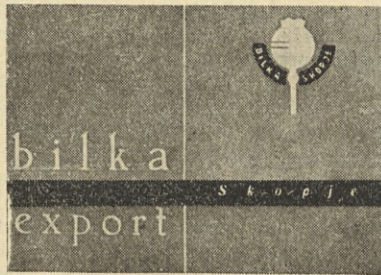
trone). Čim več nabojev ima Etiopec v svoji mošnji, toliko večji je njegov ugled. Ni važno, ali se naboj prilaga njegovi puški.

Drugod veljajo zopet za plačilno sredstvo razni okraski iz porcelana in stekla, toda ta moda se pogosto menja. Zato ti predmeti v tem primeru zgubijo veljavo tudi pri Abesincih.

Za spodobno življenje v Addis Abebi mora Evropec zaslužiti najmanj okoli 1000 etiopskih dolarjev na mesec. Samo stanovanje ga stane vsaj 300 dolarjev.

VSJAJ DO LETA 1960 NE BO VOJNE. Znani angleški zgodovinar Arnold Toynbee, ki je po vsem svetu zaslovel s svojo ogromno razpravo »A Study in History« (Študija zgodovine) in ki proučuje preteklost človeštva že 33 let, je te dni izjavil na poti po Združenih ameriških državah, da je prepričan, da vsaj do leta 1960 ne bo na svetu prave vojne.

POSILANCI NEOFASISTIČNEGA GIBANJA M.S.I. (Movimento sociale Italiano) so vložili v rimski poslanski zbornici in senatu interpelacijo glede memoranduma (londonskega sporazuma) o tržaških Slovencih, glede položaja italijanske manjšine v Sloveniji in položaja na Južnem Tirolskem v Padižju.

IZVOZI: Svih vrsta lekovitog i aromatičnog bilja — Sirovog opiuma, Alkaloida opiuma, makove čaure, eterična ulja, i dr.

UVOZI: Eterična i ekstraktivna ulja, ekstrakte i mirise.

VARDAR

FABRIKA KONZERVE

IZVOZ - UVOZ

SKOPJE

PROIZVODIMO I IZVOZIMO :

Tomateno pire, džemove, kompote, konzervirano povrće (grašak i boraniju) marmeladu i pulpove od raznog voća.

Prilikom praznika Republike 29. novembra želimo poslovnom i radnim ljudima Trsta mnogo uspeha u njihovom radu!

ŽELJEZARA ZENICA

BRZJAVI: ŽELJEZARA ZENICA - TEL.: 7-20-105 i 106 - TEK. RN. KOD NAR. BANKE FIL. ZENICA BROJ 711-T-5

želi ob priliki praznika Republike
29. novembra vsem poslovnim
ljudem in delavstvu Trsta obilo
uspeha pri njihovom delu

TRŽNI PREGLED

Tržaški trg

KAVA

TRST. V zadnjem tednu se je povečalo povpraševanje po kavi. Tudi na tržaškem tranzitnem trgu je bilo sklenjenih več kupelj.

Povprečne cene kave na viru proizvodnje so naslednje: **brazilska kava**, v dolarjih za 50 kg fob; Rio N.Y. 5 57,50; Rio N.Y. 3 62; Santos Superior 76; Santos extra prime crivello 18 79; Victoria 5 good to large bean 55,50; **srednje-ameriška**, v dolarjih za 50 kg fob; Haiti naravna XXX 63,50; Salvador 74; Kostarika 76; **arabska kava**, v šillingih za 50 kg cif; Ginnama 400; Moka Hodeidah 1 530; **afriška kava**, v šillingih za cwt cif; Uganda prana in predčiščena 400; indonezijska kava, v šillingih za 100 kg cif; Bali Robusta 10-12% nečistoče 420.

Povprečne cene omarinene kave od uvoznika do grosista po skladišne prodajalce v Ljubljani za kg neto povprečno prehtano: **brazilska**: Rio N.Y. 5 1340; Rio N.Y. 3 1390; Santos superior 1625; Santos extra prime good to large bean 1950; Victoria good to large bean 1295; **srednje-ameriška**: Haiti naravna XXX 1520; Salvador 1750; Kostarika 1790; **arabska**: Ginnama 1485; Moka Hodeidah 1 1560; **afriška**: Uganda prana in predčiščena 1280; indonezijska: Bali Robusta 10-12% nečistoče 1270.

SLADKOR

TRST. Madžarski sladkor še vedno ne kvotira na tržaškem trgu, ker so ga v veliki količini izvozili iz čezmorske dežele. Angleški sladkor stane 41/11/3 do 41/12 funta šterlinga za tona cif Trst. Kvotacija je višja kot prejšnji mesec zaradi povišanja prevoznih stroškov.

KAKAO

TRST. Trg s kakavom je zelo živahen. Cene so znatno poskočile. Accra good fermented kvotira 424 šillingov za 50 kg cif Trst proti vkrcanju decembra-februarja. Sovjetska zveza je na londonskem trgu nakupila velike količine kakava. Zaloge so se znatno skrcile cene pa zaradi tega poskočile.

POPER

TRST. Trg s poprom je miren, kakor običajno v tej sezoni. Malabar stane 362 šillingov cwt cif Trst ponovno prehtano blago, proti vkrcanju v novembru in 352 šil. proti vkrcanju v decembru. Sarawak special stane 342 šil. cwt cif Trst proti vkrcanju v novembru.

Italijanski trg

Italijanski trg s kmetijskimi pridelki je uravnotežen. Poudarja je zmerne, ker je letošnja letina bila slabša od lanske. Povpraševanje ni veliko, toda stalno. Cene so čvrste. V pokrajini Severne Italije je večje povpraševanje po melki pšenici; tudi po trdi pšenici je veliko povpraševanje, zlasti v Južni Italiji in na otokih, kjer so cene dosegle najvišje kvotacije. Tudi koruza se je podražila, ker se je povečalo povpraševanje s strani prasičerejev. Cene nekaterih vrst neolusčenega riža so padle. Na trgu s kladno živino je živahno. Zivorejci ponujajo blago za radi bližajše se zime, vendar so cene ostale krepke, ker se je tudi povpraševanje sorazmerno povečalo. Debeli prašiči so se podražili. Cene krme so tudi v porastu. Cene masla so se ustale. Mirno je na trgu s sirom. Vlada ni ukrepi za zaščito proizvodnje oja na učvrstiti ceno. Proizvajalci držijo visoke cene vina; kupcije so zaradi tega otežkovane.

ZITARICE

VERONA. Mehka pšenica letošnje proizvodnje 7350-7500, dobra 7150-7250; navadna 6900-7050; oves 4600-4800; inozemska oves 4600-4700; 42 4900-4700; inozemska 42 4250-4500; neolusčeni ječmen 4600-4800; inozemski ječmen 4400-4500; belo proso 6200-6500; rumeno proso 6500 do 6500; koruza marano 4900-5000; pšenična moka tipa «00» 10.000-10.000; tipa «0» 9600-9700; tipa «1» 9200-9400; tipa «2» 8800-8700; pšenični otrobi 3200-3300; koruzna moka extra 6200-6300, srednje vrste 5600-5700; navadna 5300-5400.

ZIVINA

LUGO. Zivina za rejo: breje junice težke 5 stotov 130-200.000 lir glava; junici 2 stota težki 65-75.000 lir glava. Vprežna živina: volji 250-300 lir kg; krave 6 stotov težke 200-260.000 lir glava. — Kladna živina: volji 6 stotov težki 1.260-320 lir kg, II. 170-190; krave 1.260-320, II. 170-190; junici 5 stotov težki 1.320-360, II. 200-250; telci 1.410-490, II. 330-380; mozne brave 180 do 250.000 lir glava; prašiči za rejo 15-20 kg 640-670, 20-25 kg 625-645, suhi prašiči 30-50 kg 540-585; prašiči 50-80 kg 470-525; debeli prašiči 100-150 kg 370-385; debeli prašiči 150-200 kg 390-400, 200-250 kg 415-425.

PERUTNINA

MILAN. Zaklane race 525-575; živi kopuni 750-900; zaklani kopuni 900 do 1000; živi zajci 280-340; zaklani zajci 400-440; zaklani brez kože 450-500; žive pegate 625-675; zaklane 650-690; žive kokoši 500-550; žive inozemske kokoši 400-450; zaklane kokoši 650-750; zaklane inozemske kokoši 575-625; inozemske zmrazjene 475-525; zaklane gose 400-450; zaklani golobi 750-850; živi piščanci I. 675-725, II. 525-575; živi inozemski 400-450; zaklani I. 675-925, II. 700-750; inozemski zmrazjeni 550-560;

živi purani 475-525, zaklani 625-675; žive pure 550-600, zaklane 700-750. Sveža jajca 44-45, navadna 41,50-42; sveža inozemska jajca 26-38.

MLEČNI IZDELKI

MILAN. Maslo krajevne proizvodnje 770-780; čajno maslo 860; sir grana proizvod. 1952 900-950, proizvod. 1953 720-780, svež 1-30 dni 360-380, 30-60 dni star 390-410; sbrinz svež 410-460, postan 540-580; emmenthal svež 450-480, postan 520-550; provolone svež 440-470, postan 520-560; gorgonzola svež 270-290, postan 360-400; italicco svež 380-400, postan 440-450; taleggio svež 310-320, postan 410-430.

OLJE

FIRENZE. Oljivo olje extra do največ 1% kislin, 440-450, do največ 1,50% kislin, 430-440, do največ 2,50% kislin, 420-430, do največ 4% kislin, 410-420; dvakrat rafinirano tipa «A» 440-450, tipa «B» 415-425; semensko olje 360-365; olje iz zemeljskih lesnikov 395-405.

KRMA

ROVIGO. Detelja 1600-1700 lir stot, stlačena detelja in embalirana 2300-3400 lir stot fco voz; seno majske košnje razsutu 1400-1500, slabše vrste 1000 do 1100; pšenična slama razsutu 550-600, stlačena in embalirana 850-900.

ZELENJAVA IN SADJE

MILAN. Suihi česen 70-90 lir kg; koronje 43-55; cvetčata v zabojih 33-42; zelje 50-60; ohrovt 30-55; ciktorija 30-45; čebula 30-40; rožmarin 150-200; fižol Vigevano 130-160; koromač 25-65; solata endivija 55-80; krompir Bithie 35-40, Majestic 30-32; paradižniki 50 do

80; peteršilj 75-100; repa 30-40; zelena 40-45; spinacea 50-100; buče 30-40.

Kostanj navaden 30-80; kostanj maroni 70-180; kaki 45-70; jabolka navadna mešana 50-80; jabolka Delicious I. 115-155, II. 55-85; hruške navadne mešane 60-80; hruške Kaiser I. 150-185, II. 80-105; belo grozdje Regina 170-200; črno grozdje Isabella 80-95; limone 125 do 170; zemeljski lesniki pečeni 225-265; smokve z mandeljini 160-175; lesniki 340-359; orehi navadni 250-280; Sorrento 330-350; slive embalirane 250 do 280; suho grozdje 220-240.

VRECE

MILAN. Nove vreče iz jute 120x70 cm 680-700 g težke 205-210 lir komad; 120x70 cm 700-730 g težke 208-212; 105x70 cm 550-570 g težke 185-170 lir; — rabljene vreče iz jute 105x70 cm 550-570 g težke 130-135 lir komad; vreče za otrobe 94-96 lir komad.

VINO

MILAN. Piemonte črno 10-11 stop 680-700 lir stop/stot; Barbera 12-13 stop 730-750; Oltrepo pavese 10-11 stop. 670 do 690; Bantovano črno 9-10 stop. 650-680; Valpolicella in Bardolino 11-12 stop. 720-740; Soave belo 11-11,50 stop. 730-750; Raboso 10 stop. 700-720; emiljsko 10 stop. 660-680; Romagna belo 10 stop. 610-630, črno 10-11 stop. 630-670; toskansko navadno 10-11 stop. 650-670; Aretino belo 10-11 stop. 640-660; Marche belo 10-11 stop. 645-660; črno 11-12 stop. 660-680; Barletta extra 14-15 stop. 665-695; Sansevero belo 11-12 stop. 635-645; Squinzano 14-15 stop. 670-690; eladko črno vino iz Brindisija 11,200 do 11,700 lir stot; Rionero Barile 13 stop. 9300-97000 lir stot.

MEDNARODNA TRŽIŠČA

CHICAGO	19/10	1. 11.	16/11
Pšenica (stot. dol. za bušel)	2187 ¹ / ₂	222 ¹ / ₂	229 ¹ / ₂
Koruza (stot. dol. za bušel)	162 ³ / ₄	155 ¹ / ₂	156 ¹ / ₂
NEW YORK			
Baker (stot. dol. za funt)	30.—	30.—	30.—
Cin (stot. dol. za funt)	93.—	92,37	91,50
Svinec (stot. dol. za funt)	15.—	14,80	15.—
Cink (stot. dol. za funt)	11,50	11,50	11,50
Aluminij (stot. dol. za funt)	22,20	22,50	22,20
Nikelj (stot. dol. za funt)	60.—	60.—	60.—
Bombaž (stot. dol. za funt)	35,15	34,97	34,80
Zivo srebro dol. za steklenico	370.—	330.—	325.—
Kava (stot. dol. za funt Santos 2)	68,25	72,25	72,75
LONDON			
Baker (f. šter. za d. tono)	268	281.—	281
Cin (f. šter. za d. tono)	731	730 —	724 ¹ / ₂
Cink (f. šter. za d. tono)	82	81 ¹ / ₄	82 ¹ / ₄
Svinec (f. šter. za d. tono)	107 ¹ / ₄	107 ¹ / ₂	110 ¹ / ₂
SANTOS			
Kava Santos C (kruzejrov za 10 kg)	434,40	433,70	433,40

Cene važnejših surovin se na mednarodnih borzih gibljejo kaj različno. Enotne smeri ni bilo mogoče zabeležiti v preteklih tednih. Zdi se, da mednarodni politični dogodki ne vplivajo mnogo več na gibanje cen; pač pa igra zopet odločilno vlogo zakon o ponudbi in povpraševanju. Cena bombaža in volne je v zadnjem tednu nazadovala, medtem ko je cena žitu poskočila. Prav tako se drži zopet nekoliko čvrstje cena kave, pa tudi sladkorja. Med pisanimi kovinami so zabeležili nazadovanje pri cini; živo srebro se drži še vedno visoko.

ZITARICE

Cene pšenici še vedno napredujejo, ker so splošno poročila o letošnjem pridelku v zadnjem času slabša. V Chicagu je pšenica napredovala v tednu do 12. novembra od 223 1/2 na 226 3/4 stotinke dolarja za bušel proti izročitvi v decembru. Temu nasprotno je cena koruze nazadovala od 157 3/8 na 154 7/8. V Kanadi je bila težje pšenice slabša. Pridelki je dosegel komaj polovico lanskega ali predlanskega. K sreči so stare zaloge še precej visoke, saj znašajo 542 milijona bušlov. Tudi v Združenih ameriških državah je bila težje slabša in znaša 960 milijonov bušlov, medtem ko je lanske leto dosegla 1168 mil. bušlov. Samo v Argentini je bil pridelki obilnejši in je znašal 260 proti 220 v lanskem letu. Zaloge koruze v ZDA so 1. oktobra dosegle rekordno višino 918 milijonov bušlov, čeprav je bila letošnja letina slabša kakor lanska (2,9 milijarde bušlov proti 3,2 milijarde lanskega leta).

SLADKOR, KAVA, KAKAO

V New Yorku je cena sladkorja napredovala od 3,25 na 3,27 stotinke dolarja za funt v tednu do 12. novembra. Tako je cena na prostem trgu prekorajša višini, ki je bila določena z mednarodnim sporazumom o sladkorju kot minimalna cena. Ta pojav pripisujejo velikim nakupom Zahodne Nemčije in Čila. V zadnjih petdesetih letih je svetovna potrošnja sladkorja poskočila za 2,6% na leto. Cena kavi je v New Yorku napredovala od 67,55 na 67,94 stotinke dolarja za funt proti izročitvi v decembru. Čvrsta je tudi cena kakava, ki se je dvignila od 46,75 na 50,50 stotinke dolarja za funt.

VLAJNA

Zadnja cenitev ameriškega pridelka bombaža, in sicer z dne 1. novembra je kar za 700.000 bal višja kakor cenitev od 1. oktobra. Objava tega podatka je potrdila ceno bombaža v New Yorku od 35 na 34,75 stotinke dolarja za funt. Nazadovala je tudi cena v Londonu in v Aleksandriji, in sicer v

Egiptu od 74,19 na 73,50 talarja za kantar karnak good, od 61,85 na 61,27 za ašmuni good; v Liverpoolu od 32 penija na 31,73 proti izročitvi v decembru, in sicer za vrsto Middling. Padec cene volne je bil še občutnejši: v New Yorku od 147 na 141,5 stotinke dolarja za funt proti takojšnji izročitvi; v Londonu je bila cena 122 1/2 do 123 1/2 penija za funt (teden poprej 125-126). Stavka londonskih pristaniških delavcev ni prav nič vplivala na ceno volne. V Novi Zelandiji so v sezoni 1953-54 pridelali 425,5 milijuna funtov (prejšnjo sezono 417 milijonov). V Londonu je bila cena najnižja, odkar so pred 18 meseci odprli borzo za volno. V Franciji (Roubaux) je stal 1 kg volne 12. novembra 1105 frankov (teden poprej 1165).

KAVČUK

V New Yorku je cena kavčuku napredovala do 12. novembra od 28,20 na 28,45 stotinke dolarja za funt proti izročitvi v decembru. V Londonu je bila cena vrste RSS pri kupcu 24 1/2 (teden poprej 23 5/8) in 24 5/8 (teden poprej 23 13/6) penija za funt pri prodajalcu. V zadnjem času so ameriški industriji povečali nakup naravnega gumija; cena tega je višja kakor cena sintetičnega kavčuka. Med raznimi drugimi viri navajajo za ta pojav tudi okoliščine, da bodo ameriški industriji gumija izročili zasebni poobli.

KOVINE

Cena cina je v New Yorku v tednu do 12. novembra nazadovala od 91,12 na 90,39 stotinke dolarja za funt proti izročitvi v novembru; cena elektrolitičnega bakra je bila v New Yorku pri kupcu 31,90 stotinke dolarja za funt proti izročitvi v januarju. Cena svineca je ostala v New Yorku še vedno pri 15 stotinkah dolarja za funt; nelzpezmjena je tudi cena cinka Saint Louis pri 14,59, aluminija pri 22,20, antimonu Laredo Texas pri 28,50 stotinke dolarja za funt. Lito železo stane 58,60 dolarja, Buffalo 56,50, staro železo 34 (poprej 33) dolarja za tona. Živo srebro 325-330 (teden poprej 325-331) dolarja za steklenico. V Londonu: cin 718 1/2 (725 1/2) funtov šterlingov za tona proti takojšnji izročitvi, baker 274 1/2 (275 3/4 teden poprej) proti takojšnji izročitvi; svinec 110 1/4 (110 1/8 teden poprej), cink 81 7/8 (81 1/8) funta šterlinga za tona proti izročitvi v novembru. Cene pisanih kovin v Zahodni Nemčiji 12. novembra za 100 kg: elektrolitični baker 328,25-331,25 DM, svinec v kablilih 134,00-135,00 in aluminij 240,00-242,00 zahodne nemške marke.

Vestnik KMEČKE ZVEZE

SEDEŽ: TRST - ULICA FABIO FILZI ŠT. 10 I. - TELEFON ŠT. 54-58

Da bodo kokoši nesle jajca

Vsak perutninar želi, da bi mu kokoši nesle pozimi, ko najbolj primanjkuje jajc. Tudi slehera kmečka žena pozimi najbolj skrbno opazuje, če je vendar kakšna kokoš znesla. Kokoši, ki nese pozimi, vsakdo prav posebno ceni.

Na vprašanje, katere pasme kokoši nese tudi pozimi, je samo en odgovor, da namreč take pasme ni. Doslej kljub neštetim poskusom še ni uspelo vzgojiti pasme kokoši, ki bi bile izrazite zimsko nesnice. Poznamo nekatere pasme, katerih kokoši imajo več pogovov za zimsko nesnjo. Tako n. pr. pozimi nesa boljše kokoši, ki so bolj operjene, nego tiste, ki imajo manj perja in jih torej perje je lažje vadije mraza. Tiste pasme, katerih pasemski znak je med drugim tudi bogato perje, so primernejše za zimsko nesnost. Zelo dobro so operjene rojčarjenke (srednje velika kokoši rdečaste rjave barve). Tudi štajerske so precej dobro zavarovane zoper zimski mraz in lahko dosežejo, da nam bodo nesle kolikor toliko tudi pozimi.

Da dosežemo zimsko nesnost, moramo izpolniti več pogojev. Predvsem moramo paziti, kdaj se nam bodo izvalili spomladanski piščanci. Iške, ki so se izvalile aprila, so do novembra povsem dorasle. In čim piške dorastejo, začno tudi nesti. Če smo torej valili prepozno ali pa tudi prekmalu, tudi jardiče ne bodo nese pozimi. Prezgodaj izvaljene piške so začele nesti jajca morda že oktobra in se do zime že nekoliko iznesle. Zato v zimskih mesecih rade prenehajo nesti in nadajujejo šele spomladi. Sploh pa prezgodaj izvaljeni piščanci radi slabo dorastejo, ker je taktat še hladno, ko so majhni in v mrazem času se piščanci slabo razvijajo. Tudi manjka taktat še mnogo drugega za dober razvoj in rast. Prvi pogoj za zimsko nesnost je, da jardiče dorastejo prav do zime. Pri lahkih pasmah se morajo piščanci izvaliti proti koncu aprila do sredine maja, pri srednjih v aprila, Med srednje štejejo tudi štajerske.

Tudi od kokoši, ki so jesenske mesece poživale in so se dobro preperile, lahko prič-

kujemo, da bodo pozimi nese. Če prej ne, pa vsaj okoli božiča, torej vsaj mesec prej, ko navadno začne kokoši nesti. Seveda pa moramo tudi sicer dajati kokoši vsega, kar potrebuje, če hočemo, da nam bo pozimi nesla. Zelo važna je toplota. Kokoši, ki prežena, ne bo nesla. Saj tudi večino hrane porabi za ogrevanje telesa in ne ostaja ničesar za tvorbo jajc. Žal da je v naših kmečkih domovih tako slabo preskrbljeno za domovanje kokoši, da o kakih primernih kokušnjakih ne moremo govoriti. Le prečesto se kokoši potikajo po hlevu in se love nad glavami ostale živine. Morda je v takih prostorih toplota. Vsekakor pa v takih manjka zraka in miru, prostori so zatohtli ter nezdravi. Kokoši naj bo v dobro zavarovanih kokušnjakih, ki so toliko topli, da kokoši ne občuti mraza.

Skrbeti pa moramo tudi za izdatno prehrano. Pozimi je kokoši povsem navezana na hrano, ki jo dajamo. Sama si ne more poiskati navadno ničesar, zlasti pa ko zapade sneg. Če hočemo, da bo kokoši pozimi nesla, tedaj moramo skrbeti za izdatno pijo. Tudi raznovrstna mora biti. S samo koruzo ne bomo dosegli uspehov. Nekaj koruze pa je dobro, ker kokoši greje. Tudi kuhani krompirjevi ostanki so za to dobri. Sama koruza in krompir pa kokoši preveč zamastita. Predebele kokoši pa se poleti slabo nese, kaj šele pozimi. Zrnja dajmo le enkrat dnevno — zvečer. Lahko dajemo slabše zrnje. Loh primerna sta oves in ječmen. Seveda tudi pšenica. Vendar moramo z njo štediti. Pzi ni za kokoši. Zelo primerna hrana — tudi pozimi — so kuhinjski ostanki, v katerih zamešamo otrobe ali kak slabšo moko. Trosimo vsak dan zdrobljene jajčne lupine. Korjenje in krmlina pesa sta košim všeč, posebno če so kuhinjski ostanki, da jih kokoši lahko kljujejo. Nasadimo jih na žebel ali privežemo primerno od tal. Ponekod s pridom dajejo kokušnjaki pijo, ki jo skuhajo za prašiče, in v to zamešajo toliko otrobov, da je primerno za kokoši zobanje. Zdrave pitne vode morajo imeti kokoši vedno na razpolago.

Kmet in vrtnar konec novembra

Na njivi in na polju. Razvažaj gnoj in ga tudi raztreši ter podorji, če le ni zemlja preveč vlažna, da boš imel čim več pripravljene zemlje za zgodnjo pomladansko setev. Preskrbeti si moraš se pred mrazom semenski krompir rane sorte in ga hraniti ter siliti v lesenih in plitvih zabojih (plato). Semenski krompir hrani v svetlem in primerno toplem prostoru, da bo napravil kratke in močne poganjke do konca februarja, ko bo čas saditve.

Pazi, da ne bo voda zastajala na žitnem polju in po njivah. Jarki za odvajanje vode večne vodje morajo biti napravljeni dovolj gosto in globoko. Pred oranjem trosi po zemlji tudi ustrezna umetna gnojila, da z njimi dopolniš hranilne snovi v hlevskem gnoju.

Na vrtnu. Pobrati moraš vso vitnino, ki ne prenese hujšega mraza. Na vrtnu ostanejo lahko še samo spinacea, motovilce, broklij in ohrovt ter radič, bivia in peteršilj za sem. Prosto zemljo pognoj s dobrom hlevskim gnojem in jo prekoplji čimprej, morda tudi za zgodnjo pomladansko setev. V sončno in za vedno lego lahko seješ solato rezivko in sadiš česen ter čebulke.

V vinogradu. Požuriti moraš s paštanjem, da boš lahko sadil mlade trte še pred mrazom. V sončnih in zavetnih legah prekoplji tudi star vinograd in seji vanj zgodnje sorte graha (ekspres, mali provansalski in podobno). Ne koplji in ne oraj mokra ali vlažne zemlje. Popravilji zidove, čisti grmovja in meje, pripravilji kole za trte. Ako boš potreboval nove trte-cepiljenke ter divjake korenjake, preskrbi si jih v tem času, dokler je še mogoče izbrati primerne sorte in lepše rastline.

V sadovnjaku. Pripravi jame za saditev mladih sadnih drevesc. Ako imaš namen napraviti sadovnjak ali zasaditi več drevesc, posvetuj se tudi s strokovnjakom o pravilnejši pripravi zemlje in o boljši izbiri sadnih sort. Narodi brez odašanja sadna drevesca, katera nameravaš saditi.

Se pred mrazom obreži drevesa breskev, marelic in češpelj ter jih temeljito poskropi s 4 do 5% bordsko brozgo, da uničiš zlasti kodrastoč, ki napravlja pri nas ogromno škodo na koščicahem drevju. Bordski brozgi lahko primešaš tudi ustrezno količino drevesnega karbolneja (arborin, neodendrin in podobno), da uničiš na drevesih tudi razni mrčes.

V hlevu. Živini moraš v tem času nuditi izdatno krmo in v zadostni količini, ker sta v mrazu prebava in presnavljanje krme bolj živahni

VINOGRADNIŠTVO V UKRAJINI

Po najnovejših sovjetskih podatkih ima Ukrajina, kateri je priključen zdaj tudi Krim, 170.746 akrov (1 akre meri 40,5 ara) vinogradov, to je nad 20% vse z vinogradi posajene površine v Sovjetski zvezi. V odeskki pokrajini je od tega 60 do 70%. Z vinogradništvom se ukvarja v Ukrajini nad 3000 kolektivnih kmetij in 82 državnih kmetijskih posestev. Letos se je vinogradniška površina v Ukrajini povečala za 22.108 akrov, od tega so zrigolali 4885 a-

krov na važnem Krimskem polotoku.

DVA MEDVEDA USTRE-LJENA V SLOVENIJI

V bližini Iga pri Ljubljani so ustrelili eno leto starega medveda. Dne 1. novembra pa so v bližini Roba pri Turjaku na Dolenjskem ustrelili še 200 kg težkega medveda. Ker je medved v Evropi že redka žival, je v Jugoslaviji pod zaščito. Oba medveda sta bila ustreljena po nepotrebnem, zato je prirodoslovni muzej v Ljubljani javno protestiral proti temu početju.

Prizor s trgatve na Krasu. V sak grozd je treba temeljito očistiti, da bo teran res pravi kraški teran.

Naše lačne ograde